Ἔτος Κ'. Ἐν Ἀθήναις 21 καὶ 28 Ἀπριλίου 1907 Ἀριθ. 16 καὶ 17

ΑΝΑΠΛΑΣΙΣ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΕΦΗΜΕΡΙΣ
ΤΟΥ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

Ἐκδίδεται κατὰ Σάββατον

ΣΥΝΔΡΟΜΗ 12 ΜΗΝΩΝ
Ἀρχομένη ἀπὸ Ἰης Ἰανουαρίου ἢ Ἰουλίου
Ἐσωτερικοῦ δρ. 6 — Ἐξωτερικοῦ δρ.χρ. 10

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΜΙΧΑΗΛ Ι. ΓΑΛΑΝΟΣ

ΓΡΑΦΕΙΑ «ΑΝΑΠΛΑΣΕΩΣ»
ΟΔΟΣ ΚΥΔΑΘΗΝΑΙΩΝ ΑΡΙΘ. 18
(Παραπλεύρως ἐστὶν. τμήματος Πλάκας)

ΤΑ ΠΑΘΗ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

Α'.

ΚΥΡΙΑΚΗ ΤΩΝ ΒΑΪΩΝ

Σήμερον οἱ Εὐαγγελισταὶ μᾶς παρουσιάζουν δραματικώτατον πρόλογον τῆς φρικτῆς ἀλλὰ κοσμοσωτηρίου τραγῳδίας τοῦ Γολγοθᾶ.

Ὁ Ἰησοῦς εὑρίσκεται εἰς τὴν προσφιλῆ του Βηθανίαν ἐντὸς τοῦ οἴκου τῆς Μάρθας, ὅπου τοῦ παραθέτουν δεῖπνον. Ἡ ἀφωσιωμένη εἰς αὐτὸν οἰκογένεια, τώρα μάλιστα, δὲν ἠξεύρει τί νὰ κάμῃ, διὰ νὰ τοῦ ἐκφράσῃ τὴν ἀγάπην καὶ τὴν εὐγνωμοσύνην της. Μάρθα καὶ Μαρία τοῦ ὀφείλουν τὸ πᾶν, ἀφοῦ αὐτὸς εἶνε, ὅστις, ἐλεήσας τὸν βαθὺν σπαραγμόν των, ἀνέμιξε τὰ δάκρυά του μὲ τὰ ἰδικά των, διὰ νὰ ἀποδώσῃ ἔπειτα ζωντανὸν εἰς τὰς ἀγκάλας των τὸν μονάκριβον ἀδελφόν των, τὸν Λάζαρον.

Μετὰ τοῦ Ἰησοῦ εἶνε καὶ οἱ μαθηταί του. Ἀλλ' ἐνῷ ἐκεῖνος διατηρεῖ τὴν συνήθη του γαλήνην, αὐτοὶ πότε τὸν προσβλέπουν μὲ ἀγωνίαν, καὶ πότε κυττάζονται ἀναμεταξύ των ἀνήσυχοι καὶ τεταραγμένοι. Ματαίως τὸ χωρίον ἁπλώνεται ἔξω ἀθόρυβον, ἀσφαλές, ἥσυχον. Αἱ καρδίαι των εἶνε ἐντὸς σάλου καὶ αἱ φαντασίαι των ὡς ὑπὸ καταιγίδα. Ὁ διδάσκαλος ὁμιλεῖ τώρα τοὺς αἰωνίους λόγους, ἀλλ' εἰς τὰς ἀκοὰς τὰς ἰδικάς των μένουν αἱ ἄλλαι ἐκεῖναι θλιβεραὶ προρρήσεις του, τὰς ὁποίας τοῖς ἔλεγεν εἰς τὸν δρόμον ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου μέλλει νὰ παραδοθῇ καὶ νὰ ἀποθάνῃ.

Μετὰ τὸ δεῖπνον ἡ Μαρία, καρδία ἐκλεκτὴ καὶ εὐώδης, παραδομένη ὅλη εἰς τὰ θεῖα θέλγητρα τῆς διδασκαλίας τοῦ Ἰησοῦ καὶ τῆς ἐκπορευομένης ἀπ' αὐτοῦ ὑπερφυοῦς ζωῆς, δίδει συγκινητικὸν καὶ ἐγκάρδιον δεῖγμα τῆς πρὸς αὐτὸν τιμῆς καὶ εὐγνωμοσύνης. Πλησιάσασα εἰς τὸν Ἰησοῦν, παρὰ τὸν ὁποῖον ἦτο καὶ ὁ ἀδελφός της Λάζαρος, ἤλειψε τοὺς πόδας του μὲ πολυτιμότατον μύρον καὶ τοὺς ἐσφόγγισε μὲ τὰς τρίχας τῆς παρθενικῆς της κεφαλῆς. Κάμνουσα τοῦτο, ὑπηρέτει συγχρόνως ἐν ἀγνοίᾳ της καὶ εἰς ἄλλον ἅγιον σκοπόν. Ὑπεδείκνυεν, ὅτι πλησίον ἦτο ἡ ἡμέρα τοῦ θανάτου καὶ τοῦ ἐνταφιασμοῦ τοῦ διδασκάλου. Διότι οἱ Ἑβραῖοι ἐμύρωναν τοὺς νεκροὺς αὐτῶν,

Ἀλλ' ἡ εὐωδία, ἡ ὁποία ἐγέμισε τὸν οἶκον, ἐφανέρωσεν ὅλην τὴν ὀτσωδίαν, τὴν ὁποίαν ἐνέκρυπτεν ἡ σκοτεινὴ καὶ σαπρὰ τοῦ Ἰσκαριώτου ψυχή. Ταμίας τῆς ἀδελφότητος, ἦτο ἅμα ὁ κλέπτης τοῦ ταμείου της. Κατεκεντήθη λοιπὸν διατί ἡ ἀξία τοῦ μύρου ἐκείνου νὰ μὴ εἰσέλθῃ ὡς χρῆμα εἰς τὸ ταμεῖον, διὰ νὰ θυλακωθῇ τὸ περισσότερον μέρος ἀπὸ τὸν ταμίαν. Ἀλλὰ μὴ δυνάμενος νὰ δείξῃ τὰ ἀληθινά του ἐλατήρια, ἐφάνη μὲ τὸν δόλον καὶ τὴν θρασύτητα τοῦ πλεονέκτου ὑποκριτοῦ. Καί, ἀσεβὴς πρὸς τὴν παρουσίαν τοῦ διδασκάλου, δίδει ἔκρηξιν ὕπουλον εἰς τὰ σκότη τῆς ψυχῆς του. Ἁρπάζων τὸ προσωπεῖον τῆς φλογερωτέρας φιλανθρωπίας, μέμφεται ὅτι ἐσπαταλήθη ἀσκόπως τὸ μύρον, ἐνῷ ἠδύνατο νὰ χρησιμοποιηθῇ ὑπὲρ τῶν πτωχῶν.

Ἡ μυσαρὰ ὑποκρισία δὲν διέλαθε τὸν Ἰησοῦν. Δὲν ἠθέλησεν ἐν τούτοις νὰ πλήξῃ τὸν δηλητηριώδη ὄφιν. Περιέκρυψε μᾶλλον τὸν κλέπτην, ὁ ὁποῖος ἀπὸ τῆς στιγμῆς ταύτης ἔκαμνε τὴν εἴσοδόν του εἰς τὰς λοξότητας τῆς προδοσίας, καὶ ἠρκέσθη εἰς τὸ νὰ δικαιολογήσῃ τὴν πρᾶξιν τῆς Μαρίας. Καί, διὰ νὰ ὠθήσῃ, τὸ ἐξ αὐτοῦ, τὸν ἀγνώμονα μαθητὴν εἰς αἰσθήματα ἡμερώτερα, προσεπάθησε νὰ τὸν συγκινήσῃ ὑπενθυμίζων, ὅτι αὐτός, ὁ καλός των διδάσκαλος, ὅστις τόσα δείγματα ἀγάπης τοῖς εἶχε δώσει, ἔβλεπεν ἐγγίζουσαν τοῦ ἐνταφιασμοῦ του τὴν ὥραν.

Τὸ σημερινὸν Εὐαγγέλιον μᾶς παρουσιάζει ἔπειτα πολυθόρυβον καὶ κοσμοβριθῆ τὴν Βηθανίαν τὴν ἡσυχον. Τὴν κατακλύζουν πλήθη Ἰουδαίων, οἱ ὁποῖοι συνέρρευσαν ἐλκυσθέντες ἀπὸ τὴν διασπαρεῖσαν φήμην τῆς ἀναστάσεως τοῦ Λαζάρου. Μυρμηκιαὶ ὁλόκληροι καταβαίνουν πρὸς τὴν κωμόπολιν, φέρονται πρὸς τὸν οἶκον τῆς Μάρθας, ἐκχύνονται πρὸς τὸ σπηλαιῶδες μνημεῖον, ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ ὁποίου πρὸ τῆς δεσποτικῆς φωνῆς τοῦ Ἰησοῦ προέκυψεν ἁρπαγεὶς ἀπὸ τὰ βασίλεια τοῦ Ἅδου ὁ Λάζαρος. Ἐνῷ δὲ ἀκαταπαύστως νέα ρεύματα ἔρχονται, ὅσοι πλέον ἔχουσιν ἰδεῖ παλινδρομοῦν πρὸς τὰ Ἱεροσόλυμα, ὅπου κυκλοφοροῦν καὶ ἀεννάως εἰσέρχονται νέα πλήθη προσκυνητῶν διὰ τὰς ἑορτὰς τοῦ Νομικοῦ Πάσχα. Καὶ οἱ ἐπιστρέφοντες οὗτοι διαδίδουν εἰς τὰ κέντρα καὶ τὰς ἐσχατιὰς τῆς ἁγίας πόλεως τὰ περὶ Ἰησοῦ καὶ Λαζάρου.

Καὶ ἤδη, κατὰ τὴν διήγησιν τοῦ Εὐαγγελίου, ὁ Ἰησοῦς φέρεται πρὸς τὰ Ἱεροσόλυμα. Ἐπάνω εἰς πῶλον ὄνου ἀνέρχεται τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν, ἀκολουθούμενος ἀπὸ χιλιάδας, αἱ ὁποῖαι ὅλῳ καὶ πυκνώνονται καὶ ἐπεκτείνονται καθ' ὁδόν. Γρήγοροι δὲ δρομεῖς σπεύδουν εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα, διὰ νὰ προαναγγείλουν τὸν ἐρχομὸν τοῦ δυνατοῦ, τοῦ ὁποίου εἷς λόγος εἶνε ἰσχυρότερος ἀπὸ ὅλα τὰ κλεῖθρα τοῦ Ἅδου.

Ἡ συνοδία τώρα φθάνει εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ ἐλαιοφυτεύτου ὄρους. Ἀπὸ τὰ ὕψη του φαίνεται ἡ ἁγία Σιών, τοῦ Δαυὶδ ἡ πόλις, τοῦ Καίσαρος τότε ἡ ὑποτελής.

Εἰς τὴν θέαν της ὅλοι οἱ Μεσσιακοὶ πόθοι ἀναταράσσονται καὶ ἀνακινοῦνται λαῦροι εἰς τῶν χιλιάδων ἐκείνων τὰς ψυχάς. Ποῖος ἄλλος ἠμπορεῖ νὰ εἶνε ὁ Λυτρωτὴς ὁ προσδοκώμενος ἀπὸ τὸν Ἰησοῦν τοῦτον, τὸν ὑπέρτερον τῆς φύσεως, τὸν ἰσχυρότερον τοῦ θανάτου; Ἰαχὴ λοιπὸν ἀκούεται μυριόστομος, βροντερά. Καὶ ὁ ἐνθουσιασμὸς ὑπερκορυφώνεται, ὅταν ἀπὸ τὰ Ἱεροσόλυμα προέβαλαν ἄλλα πλήθη, προχωροῦντα κάτω πρὸς τὸν λόφον εἰς προϋπάντησιν τοῦ Ἰησοῦ. Εἰς τὴν στιγμὴν ἀπερίγραπτος φρενῖτις ἐξερράγη. Ὁ δρόμος στρώνεται μὲ τὰ ἱμάτια τοῦ πλήθους, κλάδοι βαΐων ἀνυψώνονται καὶ σείονται, καὶ κραυγαὶ ἀντηχοῦσιν ἀπὸ ἄνδρας, γυναῖκας καὶ παιδία· «Ὡσαννά, εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου, ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἰσραήλ.»

Ἀλλ' ὁ Ἰησοῦς μένει ξένος πρὸς τὰς πανηγυρικὰς ἐκείνας ἐπευφημίας. Συγκρατεῖ δὲ τὸν πῶλον καὶ σταματᾷ. Τὰ Ἱεροσόλυμα εἶνε ἀντικρύ του. Ἰδοὺ τὰ τείχη των, αἱ οἰκίαι των, οἱ δρόμοι των, ἡ Σιὼν καὶ ὁ ναός των. Ἀλλ' ὄπισθεν τοῦ παρόντος τούτου, Θεὸς αὐτός, διαβλέπει μέλλον φλογῶν καὶ αἱμάτων, ἐρειπίων καὶ ὀλέθρων, καταστροφῶν καὶ σφαγῶν. Ἡ ἁμαρτωλὴ τοῦ φαρισαϊσμοῦ κοιτίς, ἡ ὑπερήφανος ἀκόμη ἐν τῇ ὑποτελείᾳ της, ἡ πεπωρωμένη ἐν τῇ συμφορᾷ της, θέλει πληρώσει τὰ ἀντίποινα τῶν ἐγκλημάτων της. Οἱ λεγεῶνες τοῦ Τίτου θὰ τὴν περάσουν ἐν στόματι μαχαίρας. Ἐκ τοῦ ναοῦ ἐκείνου δὲν θέλει μείνει λίθος ἐπὶ λίθου. Ἡ Ἱερουσαλὴμ θὰ γείνῃ εἰς καταπάτημα ἐθνῶν. Ἡ μυστικὴ αὕτη ὅρασις συγκινεῖ βαθύτατα τὴν πατριωτικὴν καὶ φιλάνθρωπον ψυχὴν τοῦ Ἰησοῦ. Καὶ ἐνῷ αἱ θριαμβευτικαὶ κραυγαὶ ἀντηχοῦν τριγύρω του, αὐτὸς κλαίεται ἀπὸ τὴν ὀδύνην καὶ ἐκρήγνυται εἰς κλαυθμόν. Φεῦ!

Καὶ καὶ ἀλλοίμονον εἰς τὰς πόλεις, διὰ τὰς ὁποίας δὲν [illegible] πλέον τίποτε ἄλλο, παρὰ τὰ δάκρυα τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ!

Μετ' ὀλίγον τὰ μυριάριθμα κύματα τοῦ λαοῦ εἰσώρμων εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα, τὰ ὁποῖα ἐσείοντο ἀπὸ τὰς ὑπὲρ αὐτοῦ ἐπευφημίας. Ματαίως οἱ Φαρισαῖοι, ἐδῶ κ' ἐκεῖ παρεισδύοντες καὶ ἐξαποστέλλοντες ὑπηρέτας των, προσεπάθουν νὰ ἀντιδράσουν. Ἀπηλπισμένοι διὰ τοὺς ματαίους κόπους των, περιωρίσθησαν νὰ λέγουν μεταξύ των· βλέπετε ὅτι δὲν κάμνομεν τίποτε; Ὁ κοσμος ὅλος ἐπῆγε μετ' αὐτοῦ.

Β'.

ΜΕΓΑΛΗ ΔΕΥΤΕΡΑ

Ὁ Ἰησοῦς εἶχε διανυκτερεύσει εἰς τὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν, κατὰ τὸ μέρος τὸ βλέπον πρὸς τὴν κωμόπολιν τῆς Βηθανίας. Τὰ Ἱεροσόλυμα ἦσαν ἀκόμη γεμᾶτα ἀπὸ τὸν περὶ τὸ ὄνομά του θόρυβον. Ἀλλ' αὐτός, ἀφοῦ ἀπεδίωξε μὲ τὸ φραγγέλιον τοὺς κάμποντας τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ οἶκον ἐμπορίου, μαστιγώσας τοιουτοτρόπως καὶ τὴν Ἱερατικὴν τῶν Ἰουδαίων τάξιν, ὑπὸ τὰ ὄμματα καὶ μὲ τὸ ἀζημίωτον τῆς ὁποίας ἐνηργοῦντο μὲ τόνδημον ἀναισχυντίαν αἱ ἀνίεροι ἀγοραπωλησίαι· ἀφοῦ ἐξετέλεσε πολυπληθεῖς θεραπείας τυφλῶν καὶ χωλῶν· ἀφοῦ ἐδέχθη τοὺς Ἕλληνας, οἱ ὁποῖοι διὰ τοῦ Φιλίππου ἐξέφρασαν τὸν πόθον νὰ τὸν ἴδουν καὶ συνέδεσε μὲ τὴν παρουσίαν των τὴν περὶ δοξασμοῦ τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου προρρησίν του, εὗρεν ὅτι ἐξετέλεσεν ὅλον τῆς ἡμέρας ἐκείνης τὸ ἔργον. Καὶ ὅταν αἱ σκιαὶ τῆς ἑσπέρας ἤρχισαν νὰ ἁπλώνωνται, ἡ ψυχή του ἡ ἀγαπῶσα τὰς ὑψηλὰς καὶ βαθείας κατανύξεις, τὰς ὁποίας δίδει ἡ νυκτερινὴ προσευχὴ εἰς μονήρη καὶ ἐρημικὰ καταφύγια, τὸν ἔφερεν ὑπὸ τὰ φυλλώματα τοῦ ὄρους τῶν Ἐλαιῶν καὶ ὑπὸ τοὺς μυστικοὺς καὶ μελαγχολικοὺς αὐτῶν ψιθύρους.

Τὴν αὔριον, πολὺ πρωΐ, ἐκίνησε διὰ τὰ Ἱεροσόλυμα. Καὶ διότι δὲ τὴν προηγουμένην ἡμέραν δὲν εἶχεν εὕρει καιρὸν νὰ φάγῃ, καὶ διότι ὁ καθαρὸς τοῦ βουνοῦ ἀὴρ τοῦ ἐκέντησε τὴν ὄρεξιν, ἠσθάνθη νὰ τὸν κεντᾷ δυνατὴ πεῖνα. Ἀλλὰ οἱ μαθηταί του, οἵτινες τὸν ἐσυντρόφευον, δὲν εἶχον μαζί των οὐδὲ τεμάχιον ἄρτου. Καὶ οὕτω, νῆστις, ἐξηκολούθησε τὸν δρόμον του ἐπὶ τῆς πλευρᾶς τῆς βλεπούσης πρὸς τὰ Ἱεροσόλυμα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα, ὑπὸ τοὺς πρώτους χαιρετισμοὺς τοῦ ἡλίου, ἤρχοντο οἱ ἀφυπνισθέντες θόρυβοι τοῦ πολυανθρώπου συνωστισμοῦ.

Μετ' ὀλίγον, ἐν τῇ πορείᾳ των, ἀπήντησαν μίαν συκῆν. Ὑπὸ τὴν ἄνθησιν καὶ τὸν ὀργασμὸν τῆς ἀνοίξεως, ἔφερε νεαρὸν τὸ πράσινον στόλισμά της. Ὁ Ἰησοῦς τότε, ὁ χρησιμοποιῶν καὶ τὰ ἐλάχιστα διὰ μεγάλην διδασκαλίαν, διηυθύνθη πρὸς τὴν συκῆν καὶ ἐφάνη ἀνιχνεύων μεταξὺ τῶν φύλλων της. Οἱ μαθηταὶ ἠπόρησαν. Ἐζήτει τάχα σῦκα ὁ διδάσκαλος; Τοιαύτην ἐποχὴν – δεύτερον ἡμισυ τοῦ μηνὸς Μαρτίου—μὴ ἦτο ἀκόμη ὥρα διὰ καρπόν;

Ἀλλ' ἐκεῖνος ἐνεφορεῖτο ἀπὸ βαθυτέραν σκέψιν. Ἡ συκῆ, ὡς τότε ἦτο, στολισμένη ἀλλ' ἄκαρπος, ἀποτόμως τὸν Ἰουδαϊσμόν. Ἔφερε καὶ αὐτὸς φύλλα, ἤτοι ἐξωτερικὴν λατρείαν, διὰ τὴν ὁποίαν ἐκαυχᾶτο, ἀλλ' ἦτο ξένος καὶ γυμνὸς ἀπὸ κάθε ἀληθινὴν θρησκευτικὴν ζωήν. Πληθώρα ἱερέων, ὑπεραφθονία τύπων, ἀλλ' οὐδαμοῦ καρπὸς ἀληθείας καὶ δικαιοσύνης.

Μία τοιαύτη κατάστασις ἐδημιούργει ἠθικὴν αὐτοκαταδίκην εἰς τὸν λαὸν ἐκεῖνον. Ἐν τῷ σχεδίῳ τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τοῦ κόσμου δὲν εἶχε πλέον καμμίαν ἀποστολήν, ἄρα οὐδὲ καμμίαν θέσιν. Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τῆς ἱστορίας παρενεβάλλετο ὡς ἄχρηστος καὶ ἐπιζήμιος ὄγκος. Δὲν παρουσίαζε τὸν καρπὸν τῆς ἀληθείας, ἐναβρυνόμενος μόνον νὰ ἐπιδεικνύῃ ὅτι κατεῖχε τὰ φύλλα τῆς λατρείας. Ὁ Θεὸς λοιπὸν ἔμελλε νὰ τοῦ ἀπαγγείλῃ τὴν καταδίκην του. Ὁ ναὸς θὰ κατεστρέφετο, ἡ Ἰουδαϊκὴ λατρεία—ἡ εἰς μόνον τὸν ναὸν τῶν Ἱεροσολύμων ἐπιτρεπομένη νὰ ἐξασκῆται—ἔμελλε νὰ κα-

ταργηθῇ, καὶ ὁ Ἰουδαϊσμὸς τοῦ λοιποῦ θὰ καθίστατο στοιχεῖον ξηρὸν ἐν τῇ ζωῇ τῆς ἀνθρωπότητος καὶ τῇ ἱστορίᾳ τοῦ πολιτισμοῦ. Τὸ μέλλον τοῦτο ἠθέλησε νὰ προσημάνῃ συμβολικῶς ὁ Ἰησοῦς ἐπὶ τῆς συκῆς ἐκείνης, τῆς μὲ φύλλα μόνον, τῆς χωρὶς καρπόν. Ἐξηκόντισε λοιπὸν κατ' αὐτῆς τὴν καταδίκην. «Μηκέτι ἐκ σοῦ καρπὸς γένηται εἰς τὸν αἰῶνα!» Καὶ ἡ συκῆ ἐξηράνθη ἀμέσως.

Ἀλλ' οἱ λόγοι καὶ αἱ πράξεις τοῦ Ἰησοῦ ἦσαν πολυσήμαντοι καὶ πολυσύνθετοι. Καὶ ἡμεῖς ἀπὸ τὴν ξηρανθεῖσαν ἐκείνην συκῆν δυνάμεθα νὰ διδαχθῶμεν, ὅτι ὁ καθεὶς ἀπὸ ἡμᾶς, δένδρον ἐμψυχον, ὀφείλει πάντοτε νὰ ἔχῃ τοὺς καρπούς του, τὰ ἔργα τὰ καλά· διότι ὁ Θεὸς δύναται νὰ μᾶς ἐπισκεφθῇ εἰς οἱανδήποτε ὥραν αὐτὸς θέλει, καὶ τότε, ἐὰν μᾶς εὕρῃ ἀκάρπους, θὰ μᾶς μεταχειρισθῇ ὡς τὰ δένδρα τὰ ξηρά, τὰ χρήσιμα μόνον διὰ τὴν καταστροφήν.

Τὸ θλιβερὸν ἀλλὰ δίκαιον τοῦτο μέλλον τοῦ Ἰουδαϊσμοῦ ἐξέφρασε καὶ διὰ ζωηροτάτων παραβολῶν ὁ Ἰησοῦς, ὅταν, εἰσελθὼν εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα καὶ διδάσκων τὸν λαὸν εἰς τὸ ἱερόν, ἐκυκλώθη ἀπὸ τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ τοὺς πρεσβυτέρους, Ὡς ὅλων τῶν ἀνθρώπων τοῦ σκότους, καὶ τούτων ἡ ψυχολογία ἦτο ἐντελῶς διεστραμμένη. Τόσον καιρὸν ὄχι μόνον δὲν τοὺς ἐσκανδάλιζον αἱ ἐν τῷ ἱερῷ ἀνόσιοι ἀγοραπωλησίαι, ἀλλὰ καὶ ἐπροστατεύοντο ὑπ' αὐτῶν. Καὶ τώρα πάλιν, ἀντὶ νὰ ἐνασχοληθοῦν μὲ τὴν ἀσεβῆ παράλειψιν τοῦ καθήκοντός των ἢ νὰ σιωπήσουν τοὐλάχιστον συναισθανόμενοι τὴν ἐνοχήν των, ἀνευρυθρίαστοι καὶ αὐθάδεις, κακίζουν τὸν Ἰησοῦν διὰ τὴν ἐνέργειάν του ὡς ἀναρμοδίου—ἀφοῦ τὰ ἐπρόκοψαν τόσον καλὰ αὐτοὶ οἱ ἁρμόδιοι!—καὶ ἀγωνίζονται μὲ διαφόρους σκολιὰς ἐρωτήσεις νὰ τὸν σύρουν εἰς τὸ ἐδώλιον τοῦ ὑποδίκου. Ἀλλ' ἐκεῖνος, ἐκφεύγων τὸ δόλιον κτύπημα, τοὺς ἀποστομώνει ἀναγκάζων αὐτοὺς νὰ ἀντιμετωπίσουν τὴν μαρτυρίαν, τὴν ὁποίαν ἔδιδε περὶ τοῦ προσώπου του ὁ ἄσειστον κῦρος ἐξακολουθῶν ν' ἀπολαμβάνῃ εἰς τὴν λαϊκὴν συνείδησιν Ἰωάννης ὁ βαπτιστής. Ἔπειτα δὲ ἐξαπολύει ἐναντίον των τοὺς μύδρους τῶν ἐλέγχων του καὶ τοῖς ὑποδηλώνει τὰ ἱστορικὰ ἀποτελέσματα τῆς ἀμεταμελήτου διαστροφῆς των.

Τοὺς θέτει ἀντιμετώπους τῶν πορνῶν καὶ τῶν τελωνῶν, διὰ νὰ τοὺς ρίψῃ μὲ τὴν σύγκρισιν εἰς τὴν ἄβυσσον τῆς ἐσχάτης ἐνοχῆς καὶ τοῦ ἐσχάτου αἴσχους, ἀφοῦ ἐκεῖνοι ἐφωτίσθησαν, ἐνῷ αὐτοὶ — τοῦ νόμου οἱ ἀντιπρόσωποι — ἐξακολουθοῦν νὰ βαίνουν εἰς τὰς σκολιὰς καὶ βορβορώδεις στενωποὺς τῆς ἀπωλείας. Καὶ ἔπειτα διὰ τῆς παραβολῆς τοῦ ἀμπελῶνος καὶ τῶν κακῶν γεωργῶν, ἀφοῦ τοὺς στιγματίζει ὡς φονεῖς τῶν προφητῶν καὶ ἀποφασισμένους νὰ βάψουν τὰς κακούργους χεῖράς των καὶ εἰς τὸ ἰδικόν του αἷμα, τοῖς ἐξαγγέλλει τὴν θείαν καταδίκην, ὑπὸ τὴν ὁποίαν, διωγμένοι ἐκ τοῦ ἀμπελῶνος, θὰ ἴδουν ἄλλους γεωργοὺς εἰσερχομένους εἰς τὴν καλλιέργειαν αὐτοῦ.

Οἱ Φαρισαῖοι ἠνόησαν τοὺς λόγους του. Ὑὸ πῦρ αὐτῶν εἰσήλθε καυστικὸν εἰς τὴν ψυχήν των, ἀλλὰ χωρὶς ἡ ἐν αὐτῇ σκοτία νὰ δεχθῇ καμμίαν ἀκτῖνα φωτός. Δὲν ἠσθάνθησαν πικρὰ ζεμάτισμα. Ἀπὸ τὰ ζοφώδη τῶν καρδιῶν των σπήλαια ἐξῆλθε βρυχηθμός. Ὄχι διότι τοὺς ἔμελε διὰ τὸ ἔθνος των—αὐτοὶ οἱ ἴδιοι τὸ κατέτρωγον καὶ τὸ ἔπνιγον—ἀλλὰ διότι ἦσαν οἱ πεπωρωμένοι ἄρχοντες, οἱ θέλοντες νὰ κάμνουν ὅλα τὰ ἐγκλήματα καὶ ἕτοιμοι νὰ σβύσουν εἰς τὸ αἷμα πᾶσαν ἐλεγκτικὴν φωνήν.

Αἱ παγιδεύσεις ἐπανελήφθησαν κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην. Φαρισαῖοι καὶ Σαδδουκαῖοι, οἱ ὑποκριταὶ καὶ οἱ ὀλιγόφρονες, συνηνωμένοι κατὰ τοῦ κοινοῦ ἐχθροῦ. Ἀλλ' ὁ Ἰησοῦς ἐσύγχυσε καὶ ἐφίμωσε καὶ τὰ δύο στρατόπεδα· ὅταν δ' ἐπῆλθεν ἡ νύξ, εὑρέθη καὶ πάλιν ἐπάνω εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν.

Καὶ ἐκεῖ, εἰς τὴν ἡσυχίαν καὶ τὴν γαλήνην τῆς νυκτός, ὑπὸ τὴν μάγον λάμψιν τῆς σελήνης, λαβὼν ἀφορμὴν ἀπὸ ἐρώτησιν τῶν μαθητῶν του, ἔδωκε μὲ καταπληκτικὰ προφητικὰ χρώματα τὰ σημεῖα, ἐν μέρει τοῦ Ἰουδαϊκοῦ ὀλέθρου, καὶ ἐν μέρει τῆς ἐσχάτης συντελείας τῶν αἰώνων.

Γ'.

ΜΕΓΑΛΗ ΤΡΙΤΗ

Ὅταν τὴν ἐπαύριον εἰσῆλθεν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὰς αὐλὰς τοῦ Ναοῦ, ὁλόκληρον σύστημα σατανικωτάτης ἐπιβουλῆς ἦτο ὠργανωμένον ἐναντίον του. Ἐὰν τὴν νύκτα εἶχε διέλθει ἐκεῖνος ἀγρυπνῶν, διὰ νὰ δέεται καὶ ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν του εἰς μακρὰς καὶ ἐνθέρμους πρὸς τὸν οὐράνιον πατέρα ἱκεσίας του, αἱ ψυχαὶ τούτων δὲν εἶχον δοκιμάσει καμμίαν ἡμερωτέραν μεταβολήν. Ματαίως τῆς σελήνης τὸ φέγγος περιέλουε τὴν φύσιν ἱλαρόν, γλυκύ, ἤπιον. Ἡ ἐσωτερικὴ τῶν πολεμίων του σκοτία παρέμεινε πυκνή, ζοφώδης, ἀδιαπέραστος. Καὶ ἡ θελκτικὴ νὺξ διῆλθε δι' αὐτούς εἰς διάφορα σχέδια πρὸς παγίδευσιν καὶ θανατικὴν τοῦ Ἰησοῦ καταδίκην.

Πρὸς τοῦτο ἐχθροί, ἀδιάλλακτοι μέχρι τῆς ὥρας ἐκείνης, ἀπέθεσαν προσκαίρως τὰ ἀναμεταξύ των μίση, καὶ ἡνωσαν τοὺς ὄνυχάς των, ὅπως τοὺς ἐμπήξουν βαθύτερον εἰς τὰς σάρκας αὐτοῦ. Ἀρχιερεῖς καὶ Φαρισαῖοι, οἱ ὁποῖοι παρουσιάζοντο ὡς οἱ φανατικώτατοι ὀπαδοὶ τοῦ ἀκράτου Ἰουδαϊσμοῦ· Σαδδουκαῖοι, μὲ τὰ ἐπικούρειά των δόγματα καὶ τὰς ὑλιστικὰς περὶ ἀνθρώπου δοξασίας των· Ἡρωδιανοί, οἱ ἐντελῶς ἀδιάφοροι πρὸς τὰς θρησκευτικὰς ἀπόψεις καὶ ἐπιδεικνύοντες φανερὰ τὴν καταφρόνησίν των πρὸς τὸν Μωσαϊκὸν Νόμον, συνῆλθον ὑπὸ τὸν οἶστρον τοῦ κοινοῦ πάθους καὶ ἀντήλλαξαν φιλικοὺς χαιρετισμούς, ὅπως συνεισφέρωσιν ὅλοι των πρὸς ἀσφαλέστερον ὄλεθρον τοῦ Δικαίου. Πῶς θὰ ἐπετυγχάνετο τοῦτο;

Διὰ νὰ σχηματισθῇ ὁ φονικὸς βρόχος ἐχρειάζετο νὰ ἐκτεθῇ διττῶς ὁ Ἰησοῦς· ὡς ἐχθρὸς τοῦ Ἰουδαϊκοῦ νόμου, ἀλλὰ καὶ ὡς ἐχθρὸς τοῦ Καίσαρος. Τὸ πρῶτον ἐκρίθη ἀπαραίτητον, διὰ νὰ διεγερθῇ ἐναντίον του ὁ λαός, ὁ ὁποῖος ἦτο τώρα ὑμνητής του καὶ στήριγμά του. Τὸ δεύτερον ἀπηγτείτο, διὰ νὰ πέσῃ κατεπάνω του θανάσιμος ἡ πυγμὴ τοῦ ρωμαϊκοῦ νόμου. Ἐκεῖνο ἦτο ἐντελῶς ἀδιάφορον διὰ τοὺς Σαδδουκαίους καὶ τοὺς Ἡρωδιανούς, καταφρονητὰς τῆς Γραφῆς. Ἦτο ὅμως χρήσιμον διὰ τὴν πολεμικήν, καὶ τὸ ἔστερξαν, ὡς ὅλοι οἱ μεγαλοδιεφθαρ-

μένοι, οἱ ἐμπαίζοντες ἅμα καὶ ἐπιδεικνύοντες ὅλας τὰς σημαίας κατὰ τὰ ἑκάστοτε πάθη των. Τὸ ἄλλο—ἡ κατὰ τοῦ Καίσαρος ἐχθρότης — ἔπρεπε μᾶλλον νὰ τὸν συστήσῃ εἰς τὴν εὔνοιαν τοῦ φαρισαϊσμοῦ, ὅστις ὑπερκίνετο τὸν ὑπέρμαχον τῶν ἐθνικῶν πόθων. Ἀλλὰ καὶ οὗτοι ἐπεδοκίμασαν τὸ σχέδιον. Διότι κατὰ βάθος εἰς τίποτε γενναῖον δὲν ἐπίστευαν, καὶ ἦσαν ἕτοιμοι δι' ὅλα τὰ προσωπεῖα, ὅπως διατηρήσουν μεταξὺ τοῦ λαοῦ τὸν αἰσχρότατον καισαρισμὸν τῆς τάξεώς των.

Μεταξὺ τῶν ἄλλων οἱ τερατώδεις σύμμαχοι ἐθεώρησαν συνετὸν νὰ μὴ φανοῦν διόλου οἱ Φαρισαῖοι εἰς τὴν δολίαν καὶ ὕπουλον ἐπίθεσιν, μὲ τὴν ἰδέαν ὅτι ἡ ἀφάνεια αὕτη θὰ ἔρριπτεν εὐκολώτερα ἀνύποπτον τὸν Ἰησοῦν εἰς τὰ δίκτυα τῆς πλεκτάνης. Ἐξαπελύθησαν λοιπὸν ἐναντίον του πρῶτοι οἱ Ἡρωδιανοὶ καὶ νεαρά τινα φαρισαΐδια, ἄγνωστα εἰς τὸν Ἰησοῦν, ἀλλὰ ποτισμένα μὲ ὅλον τὸ δηλητήριον τοῦ ἐναντίου του μίσους.

Ἡ σπεῖρα αὕτη, συγκρύπτουσα τοὺς ἀληθεῖς σκοπούς της, παρουσιάσθη πρὸς τὸν Ἰησοῦν κολακευτικὴ καὶ περιποιητική, μὲ ἐπιτήδευσιν σεβασμοῦ καὶ ἀμερίστου ὑπολήψεως πρὸς τὴν θείαν ἀποστολήν του, τὴν φιλαλήθειαν καὶ τὴν παρρησίαν του, ἀνεπισκότιστον ἀπὸ οἱονδήποτε συμφέρον, ἀνεπηρέαστον ἀπὸ πάντα φόβον. Τῷ ὑπέδειξαν λοιπὸν «κῆνσον», ἤτοι ρωμαϊκὸν νόμισμα, χρησιμοποιούμενον εἰς πληρωμὴν τοῦ *κεφαλιάτικου* πρὸς τὴν Ρώμην φόρου, καὶ τὸν ἠρώτησαν ἂν εὕρισκε συγχωρημένον νὰ πληρώνουν οἱ Ἰουδαῖοι αὐτοὶ *κῆνσον*, ἤτοι κεφαλικὸν φόρον εἰς τὸν Καίσαρα.

Ἡ ἐρώτησις ἦτο πράγματι σατανική. Τί ἔμελλε νὰ ἀπαντήσῃ ὁ Ἰησοῦς; Οἱ παγιδευταὶ εἶχον ὑπολογίσει. Θὰ ἔλεγεν ὅτι ἐπιβάλλεται; Μία τοιαύτη ἀπόκρισις θὰ τὸν καθίστα ἀντιπαθητικὸν πρὸς τοὺς ὄχλους. Ὁ νόμος τοῦ Θεοῦ δὲν ἐπεδοκίμαζε τὴν ἐξουσίαν τῶν εἰδωλολατρῶν ἐπὶ τοῦ Ἰσραήλ, καὶ ὁ λαός, ἀποτροπιαζόμενος τὸν κεφαλικὸν φόρον, θὰ ἐξηγείρετο κατὰ τοῦ Ἰησοῦ, ἂν οὗτος προέβαλλε συνήγορός του. Θὰ ἐκηρύσσετο δὲ κατὰ τοῦ φόρου; Τότε μία καταγγελία πρὸς τὸν Πιλᾶτον θὰ ἔφερεν εἰς τὰς χεῖράς του τὸν στασιαστὴν καὶ ἡ θανατικὴ καταδίκη του ἐπήρχετο βεβαία καὶ ἄφευκτος.

Ὁ Ἰησοῦς διέγνωσεν ὅλον τὸν δόλον των. Καὶ ἀποδοκιμάζων τὰς ψευδεῖς φιλοφρονήσεις τῶν ἀγυρτῶν ἐκείνων, τοὺς ἐστιγμάτισεν ἄφοβος πράγματι καὶ εἰλικρινής, καθὼς οἱ ἴδιοι τὸν εἶχον εἴπει, ἐξακοντίσας ἐναντίον των τὸν μύδρον: «ὑποκριταί». Καὶ ἀκολούθως, μὲ τὴν θυμασίαν ἐκείνην ἀπάντησιν πρὸ τῆς εἰκόνος καὶ τῆς ἐπιγραφῆς τοῦ Καίσαρος, «ἀπόδοτε οὖν τὰ τοῦ Καίσαρος Καίσαρι καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ τῷ Θεῷ», τοὺς κατήσχυνε καὶ τοὺς ἀπεστόμωσε. Διότι ὁ νόμος τοῦ Θεοῦ ἐξηπάλιζε διὰ τῆς τηρήσεώς του τὴν ἐλευθερίαν τοῦ λαοῦ. Ἀλλὰ τώρα αὐτὴ ἀκριβῶς ἡ ἐν Ἱεροσολύμοις κυκλοφορία τοῦ «κήνσου» ἀπεδείκνυεν, ὅτι οἱ ἄρχοντες τοῦ λαοῦ τὸν εἶχον φέρει πρὸς τὴν ὑποδούλωσιν καὶ αὐτοὶ ἔκαμαν ἀναγκαίαν τὴν πληρωμὴν τοῦ φόρου. Ἦτο τοῦτο λυπηρόν; Ἀλλ' ἦτο συγχρόνως πρᾶξις ὑπερτάτης ἀνάγκης. Ποῦ δὲ ὁ νόμος συνεβούλευε τὴν ἄρνησιν τοῦ φόρου ὡς ὑποχρέωσιν τοῦ Ἰσραήλ; Ἡ ἔλλειψις τοιαύτης ἀναγορεύσεως διηνεκόλυνε τὴν καταβολήν του· οἱ δὲ Φαρισαῖοι, οἱ δημιουργοὶ τῆς ἀδυναμίας καὶ τῆς πτώσεως τοῦ Ἰσραήλ, ἠγόρευον διὰ τῶν περὶ τοῦ «κήνσου» δημοκοπιῶν των. Καὶ διὰ νὰ τοῖς ὑπομνήσῃ συγχρόνως, ὅτι μὲ τοιαῦτα ἀγυρτεύματα δὲν ἦταν ἐντὸς τοῦ νόμου τοῦ Θεοῦ, τὸν ὁποῖον παρεβίαζον εἰς τὰς θεμελιώδεις ἐντολάς του· ἅμα δὲ διὰ νὰ δώσῃ ἐπὶ τῇ παρουσιασθείσῃ εὐκαιρίᾳ, τὴν ἔξοχον καὶ σωτήριον ἀρχὴν τῆς διακρίσεως τῆς πολιτικῆς καὶ τῆς θρησκευτικῆς ἐξουσίας, ἐξήγγειλε τὴν ρηθεῖσαν ἀπάντησιν, πρὸ τῆς ὁποίας οἱ παγιδευταὶ διεσκορπίσθησαν.

Καλλιτέρα δὲν ὑπῆρξεν ἡ τύχη τῶν Σαδδουκαίων. Αὐτοὶ ἠθέλησαν νὰ τὸν φέρουν εἰς ἀμηχανίαν καὶ νὰ τὸν κάμουν τοιουτοτρόπως καταγέλαστον πρὸς τὰ πλήθη, τὰ ὁποῖα τὸν ἐθεώρουν ἀνίκητον καὶ ἀκαταμάχητον συζητητήν· Τῷ προέβαλον λοιπὸν τὴν γνωστὴν ὑπόθεσιν περὶ τῶν ἑπτὰ ἀδελφῶν, οἱ ὁποῖοι ἀλληλοδιαδόχως, ὁ εἷς μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἄλλου, ἐνυμφεύθησαν τὴν ἰδίαν γυναῖκα, καὶ τὸν ἠρώτησαν κατὰ τὴν ἀνάστασιν — εἰς τὴν ὁποίαν αὐτοὶ δὲν ἐπίστευον — ποῖον ἐκ τῶν ἑπτὰ θὰ ἐλάμβανεν ὡς ἄνδρα της ἡ γυνὴ ἐκείνη. Οἱ Σαδδουκαῖοι, πεποιθότες εἰς τὴν εὐφυΐαν τῆς διατυπώσεως, προεξώφλουν τὴν σύγχυσιν καὶ τὴν καταισχύνην τοῦ Ἰησοῦ. Ἀλλὰ καὶ οὗτοι ἐφυγαδεύθησαν ἀτάκτως. Διότι χωρὶς κόπον τοὺς ἤλεγξε διὰ τὴν ἐντελῶς παχυλὴν ἄποψιν μὲ τὴν ὁποίαν ἔθεσαν τὸ ζήτημα ἐν σχέσει πρὸς τὴν μέλλουσαν ζωήν, ἐνῷ, ὅταν αὕτη θ' ἀνατείλῃ, θὰ εἶνε κατηργημέναι αἱ σαρκικαὶ ἀνάγκαι τοῦ ἐπιγείου βίου.

Οἱ δὲ Φαρισαῖοι ποῦ; Αὐτοί, δθθεν ξένοι πρὸς ὅλας ἐκείνας τὰς παγίδας, τὰς ὁποίας ὅμως ἐκ τοῦ ἀφανοῦς διηύθυναν, δὲν ἐφαίνοντο πουθενά. Ἡ δολιότης αὕτη ἦτο τὸ κορύφωμα τῆς ὑποκρισίας καὶ τῆς διαστροφῆς. Δὲν ἔπρεπεν ἄρα νὰ μείνῃ χωρὶς χαρακτηρισμόν. Καὶ τότε, ἐπὶ ὑψηλοῦ τόπου ὁ Ἰησοῦς, κυκλωμένος ἀπὸ λαὸν ἀμέτρητον, διὰ φωνῆς ἰσχυρᾶς, ἐξηκόντισε κατὰ τῶν μοχθηροτάτων ἐκείνων πολεμίων του, τῶν κυριωτέρων νεκροθαπτῶν τοῦ Ἰουδαϊκοῦ λαοῦ καὶ στραγγαλιστῶν τοῦ Μωσαϊκοῦ Νόμου, τὰ βροντερὰ ἀθάνατα «οὐαί», τὰ ὁποῖα, μὲ ἀκεραίαν τὴν ἐπιβολήν των διὰ τῶν αἰώνων, ἀντηχοῦσιν ὡς κεραυνοὶ κατὰ τῶν παντὸς εἴδους Φαρισαίων, εἴτε ἐντὸς τῆς συναγωγῆς εἴτε ἐντὸς τῆς χριστιανικῆς ἐκκλησίας μολύνουσι καὶ κακουργοῦσιν οὗτοι.

Α'.
ΜΕΓΑΛΗ ΤΕΤΑΡΤΗ

Μετὰ τὰς φλογερὰς ἀποστροφάς του πρὸς τοὺς Φαρισαίους· μετὰ τὸν οἰκτίρμονα καὶ θρηνώδη ταλανισμόν του πρὸς τὴν Ἱερουσαλήμ, τὴν ὁποίαν, παρ' ὅλην της τὴν ἀνομίαν, δὲν ἤθελε νὰ μισήσῃ ὁ Ἰησοῦς, ἀφῆκε πρὸς τὴν ἑσπέραν τῆς Τρίτης τὸν ναόν. Ἀπερχόμενος δέ, προεῖπε τὸ θλιβερόν του τέλος· «ἰδοὺ ἀφίεται ὑμῖν ὁ οἶκος ὑμῶν ἔρημος».

Τὸ ἄκουσμα τῶν λόγων τούτων κατελύπησε καὶ κατέταραξε τοὺς μαθητάς. Οἱ ἀδιάπλαστοι ἀκόμη οὗτοι Ἰουδαῖοι, οἱ ἀκολουθοῦντες τὸν Ἰησοῦν ἀλλὰ μὴ ἔχοντες ἐντελῶς σαφῆ τὴν ἰδέαν τῆς ἀποστολῆς του, οἱ συμμεριζόμενοι τὰς περὶ τοῦ Ἰσραὴλ κρίσεις, ἀλλὰ μὴ γνωρίζοντες τὰς συνεπείας τῆς πωρώσεως αὐτοῦ, ἠσθάνθησαν βαθεῖάν τινα ὀδύνην διὰ τὸ προάγγελμα τῆς ἐρημώσεως ἐκείνης. Πῶς λοιπόν; Ὁ μεγαλοπρεπὴς αὐτὸς ναός, μὲ τὰ ἐπιβλητικὰ προπύλαια, τοὺς λαμπροὺς στύλους, τὰς ἐξαισίους ἐννέα πύλας, τὰς χρυσοκολλήτους καὶ ἀργυροκολλήτους, τὰ ὡραῖα μάρμαρα, τοὺς ἐπιχρύσους ὀρόφους, τὰς γλυφὰς τὰς περιτέχνους· ἡ ἱερὰ αὕτη ἑστία τῆς λατρείας τοῦ Ἰσραήλ, τοῦ Ἰεχωβὰ τὸ κατασκήνωμα, τὸ κοινὸν ἅγιον ἐντευκτήριον καὶ προσκύνημα τοῦ ἐκλεκτοῦ λαοῦ, ἔμελλε καὶ αὖθις νὰ ὑποστῇ τὴν καταστροφὴν καὶ τὴν ἐρήμωσιν; Φεῦ! ὁποία πάλιν τότε ταπείνωσις καὶ οἷον βέλος εἰς τὴν ψυχὴν τῆς Σιών!

Ἡ ὀδύνη αὕτη δὲν τοὺς ἄφηνε νὰ ἡσυχάσουν. Καὶ μὲ τὴν ἰδέαν, ὅτι ἡ ἐξευμένισις τοῦ διδασκάλου των ἠδύνατο νὰ ἐμποδίσῃ τὸ θλιβερὸν τοῦτο τέλος, ἀπεπειράθησαν νὰ τοῦ κινήσουν τὸν ἔλεον καὶ τὴν συγγνώμην. Πρὶν ἢ λοιπὸν ἀπέλθουν, ἐτόλμησαν νὰ ἐπιστήσουν τὴν προσοχήν του εἰς τὴν περικαλλῆ ἐκείνην οἰκοδομήν, ἴσως τώρα εἰς ἡσυχωτέραν ψυχικὴν κατάστασιν ἀπέσυρε τὸν τρομερόν του λόγον. Ἐκεῖνος ἠνόησεν· ἀλλὰ μὴ ἦτο κύριος νὰ σβύσῃ τοὺς κεραυνοὺς δικαιοσύνης, ἡ ὁποία, ἐξαντλήσασα τὴν μακροθυμίαν της ὁλόκληρον, οὐδὲν ἄλλο πλέον εἶχε νὰ κάμῃ παρὰ ν' ἀφήσῃ τοὺς ἐνόχους νὰ δρέψουν τοὺς καρποὺς τῶν ἐγκλημάτων των; Ἡ ἐρήμωσις ἦτο τὸ ἀπαραίτητον ἀποτέλεσμα τῆς Ἰουδαϊκῆς σκληρύνσεως, ἡ ὁποία ἐπέμενε νὰ συνεχίζῃ τὴν ὁδόν της.

Ἀρχιερεῖς καὶ πρεσβύτεροι, νομικοὶ καὶ γραμματεῖς, Ἡρωδιανοὶ καὶ Σαδδουκαῖοι, σύροντες ὀπίσω των λαὸν ἀντάξιον τοιούτων ἀρχόντων, εἰργάσθησαν διὰ παντὸς τρόπου διὰ νὰ καταστῇ ἔγκλημα ἡ ἀπέναντί των παράτασις τοῦ θείου ἐλέους. Ἡ περὶ τούτου ἀπόφασις ἦτο ὁριστική, ἀφοῦ ἀμεταμέλητος ἦτο καὶ ἡ κακία τοῦ Ἰσραήλ. Ὁ Ἰησοῦς ἐγνώριζε καλῶς τοῦτο, χωρὶς νὰ χαιρεκακῇ. Ὁ ὄλεθρος τὸν ἐλύπει. Ἀλλ' ὑπεράνω τοιούτων αἰσθημάτων εἶνε τὸ κράτος τῆς ἠθικῆς τάξεως. Ὁ ναὸς ἐκεῖνος εἶχε λόγον ὡς οἶκος τοῦ Θεοῦ. Ποίαν ὅμως ὑπόστασιν ἠδύνατο νὰ ἔχῃ ὡς ἀκρόπολις ἑνὸς ὡμοῦ καὶ ἀντιθέου Ἰουδαϊσμοῦ, τυφλοῦ καὶ κωφοῦ πρὸς τὸ ἔργον τῆς θείας χάριτος;

Δι' αὐτὸ μὲ φωνὴν ὀλόνης, ἀλλὰ καὶ σταθερὰν καὶ ἐπίσημον, ὡς αἱ βέβαιαι ἀποφάσεις τοῦ Θεοῦ, θεωρήσας τὸν ναὸν καὶ ἀποκαλύπτων τὴν μάχαιραν καὶ τὰς φλόγας τοῦ μέλλοντος, εἶπε πρὸς τοὺς μαθητάς· «οὐ βλέπετε πάντα ταῦτα; οὐ μὴ ἀφεθῇ λίθος ἐπὶ λίθον, ὃς οὐ καταλυθήσεται».

Καὶ ἡ πρόρρησις ἐξεπληρώθη. Χρυσοῦ ὄροφοι καὶ στύλοι καὶ πύλαι, καὶ γλυφαί, καὶ ἀραβουργήματα, καὶ στοαί, καὶ αὐλαὶ παραδόθησαν εἰς τὴν καταστροφὴν μετὰ τριάκοντα περίπου ἔτη. Καὶ ὁ Ἰσραὴλ ὁ παλαιός, ὁ ἐμμένων ἀκόμη εἰς τὴν ἀντίχριστον ὁδόν, ὁμοῦ μὲ τὸν ἀοπλεσθέντα ναόν ἐπὶ εἴκοσιν αἰῶνας τώρα, ἐξακολουθεῖ νὰ ἔχῃ χαμένην τὴν λατρείαν του, μοναδικὸν παράδειγμα τοιαύτης τύχης, ὡς μοναδικὸν ὑπῆρξε καὶ τὸ ἔγκλημά του. Καὶ ἐπάνω εἰς τὰ ἐρείπια τοῦ ναοῦ ἐκείνου ὑψώθη κατόπιν τοῦ Ὀμὰρ τὸ τέμενος, καὶ ὁ ἰουδαϊκὸς λαὸς μένει, τρόπον τινά, μὲ Θεὸν τὸ ἀργύριον, ψώρα καὶ πληγὴ τοῦ κόσμου, μὲ γενάρχην ὄχι πλέον τὸν Ἀβραάμ, ἀλλὰ Ἰούδαν τὸν Ἰσκαριώτην, παραλαμβάνων κατὰ τρόπον μυστηριώδη ἀλλὰ ψηλαφητὸν τὸ βάρος τοῦ ἐγκλήματος τοῦ μεγάλου ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν, πλούσιος ἀλλ' ἄπατρις, ἰσχυρὸς ἀλλὰ καταπατημένος, χωρὶς τὸν Χριστόν, διὰ τοῦτο δὲ καὶ χωρὶς ναόν, περιφέρων ἀντὶ πάσης λατρείας τὴν ἀκόρεστον πλεονεξίαν του καὶ ἀποδεικνύων μὲ τὰς κακίας του ταύτας τὸ δίκαιον τῆς κατάρας ἥτις τὸν βαρύνει, τῆς τιμωρίας, ἡ ὁποία ἐξακολουθεῖ νὰ τὸν πλήττῃ.

«Οὐ μὴ ἀφεθῇ λίθος ἐπὶ λίθον, ὃς οὐ καταλυθήσεται». Μετὰ τοὺς λόγους τούτους διδάσκαλος καὶ μαθηταὶ ἔλαβον τὸν ἴδιον καὶ κατὰ τὰς προηγουμένας ἑσπέρας δρόμον. Ἐξελθόντες ἀπὸ τὰ τείχη τῆς Ἱερουσαλήμ, ἐπέρασαν τὸν χείμαρρον τῶν Κέδρων, ἀνέβησαν τὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν καὶ ἀπεσύρθησαν εἰς τὴν Βηθανίαν. Ἐκεῖ οἱ μαθηταὶ ἀνέπνευσαν ὀπωσδήποτε. Ἡ ἡσυχία τοῦ χωρίου ἀπέδωκε μέρος τι γαλήνης εἰς τὰς τεταραγμένας ἐκ τῶν ἐπικινδύνων σάλων τῆς ἡμέρας καρδίας των.

Ἡ αὔριον ὅλη, Τετάρτη, διέρρευσεν ἐκεῖ. Πρὶν ἢ τεθῇ ἐπὶ τοῦ δρόμου τοῦ μαρτυρίου, ὁ Ἰησοῦς ἠθέλησε νὰ διέλθῃ μίαν ἡμέραν ὁλόκληρον μὲ τοὺς μαθητάς του μόνους διὰ νὰ τοὺς ἐνισχύσῃ ἀπέναντι τῆς θλίψεως, ἡ ὁποία ἔμελλε νὰ εἰσβάλῃ εἰς τὴν ψυχήν των. Ἔπειτα, μὲ τὰ Ἱεροσόλυμα, ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῆς διδασκαλίας, δὲν εἶχε πλέον τίποτε νὰ κάμῃ. Ἐπὶ τρία ὁλόκληρα ἔτη καὶ εἶπε καὶ ἐποίησεν. Εἶχεν ἄρα ἐκπληρώσει ἀκέραιον τὸ πρὸς αὐτὰ καθῆκόν του. Πᾶσαν ἀκτῖνα, κατάλληλον πρὸς διαφώτισιν, τὴν εἶχε χρησιμοποιήσῃ μὲ τὰς ὁμιλίας του, τὸν ἄμεμπτον βίον του, τὸν πλοῦτον τῆς ἀγαθότητός του, τὴν ὑπεραφθονίαν τῶν θαυμάτων του. Τί ἄλλο πλέον τοῦ ἔμενε νὰ κάμῃ;

Ἓν εἶχεν ἀκόμη. Νὰ ἐλέγξῃ τοὺς πρωταιτίους τῆς Ἰουδαϊκῆς καταστροφῆς, ὄχι διὰ νὰ ἐκδικηθῇ, ἀλλὰ διὰ νὰ διδαξῇ. Νὰ διδάξῃ ὅτι ὁ Χριστιανισμὸς εἶνε χάρις, ἀλλὰ καὶ ἀλήθεια καὶ δικαιοσύνη· ὅτι, ὅπου οἱ ἄρχοντες καταπατοῦν πάντα ἠθικὸν νόμον καὶ ὑπεράνω παντὸς δημοσίου καθήκοντος καὶ συμφέροντος στήνουν τὰ ἄπλαστα καὶ ἐγκληματικὰ ἐγώ των, οὐδὲ ὁ Θεὸς αὐτὸς δύναται νὰ εὕρῃ ἔδαφος, ὅπου νὰ σπείρῃ τὸν σπόρον τῆς σωτηρίας· ὅτι λαοί, οἱ ὁποῖοι εἶνε διὰ τὴν ζωήν, ὀφείλουν νὰ μὴ δίδουν τόπον εἰς τὴν ἀνάδειξιν τοιούτων ἐκμεταλλευτῶν· ὅτι ὁ ἐναντίον τῶν ἐσωτερικῶν λυμεώνων πόλεμος, εἰς οἱονδήποτε ἀξίωμα καὶ ἂν ἀνήκουν, εἶνε ἔργον αὐτόχρημα ἱερὸν καὶ θεῖον. Τοῦτο ἐξετέλεσε μὲ τὰ «οὐαί» του. Καὶ τώρα δὲν τοῦ ἔμενε τίποτε ἄλλο παρὰ νὰ δώσῃ τὸ αἷμά του.

Αὐτὸ τὸ αἷμα ἐδίψων οἱ ἐχθροί του. Ὁ πόθος των αὐτὸς ἦτο παλαιός. Καὶ πρὶν ἢ τοὺς ἐλέγξῃ, ἡ φονικὴ βουλὴ ἀνέκυψεν εἰς τὰς ψυχὰς των ὑπὸ τὴν πίεσιν τῆς μοχθηρίας των. Ἔπραττε τὸ ἀγαθὸν καὶ ἔλεγε τὴν ἀλήθειαν καὶ ἐφώτιζε τὸν λαόν. Ὅπου καρδίαι καλαὶ θὰ ἐπεκρότουν, οὗτοι ἐφρύαξαν. Ὥρμων νὰ τοῦ κάμουν τὸ κακόν, μόνον διότι ἠσθάνοντο ὅτι Ἐκεῖνος τὸ ἐπολέμει, ἐνῷ αὐτοὶ τὸ εἶχον οὐσίαν τῆς ζωῆς των.

Προσετέθη ὕστερον ὃ ἔλεγχός του, ὁ προκληθεὶς ἀπὸ τὴν πανταχοῦ προβάλλουσαν μιασματικὴν καὶ κακοποιὸν ἐμφάνισίν των. Ἐπῆλθε καὶ ἡ ἀπαράμιλλος δημοτικότης του, ἀφόρητος δι' ἄνθρώπους, οἵτινες ἐδίψων τόσον τὰς τιμὰς τοῦ λαοῦ, ὅσον καὶ τὸ αἷμα τοῦ Λαοῦ των. Ὁ Ἰησοῦς ἔπρεπε ν' ἀπολεσθῇ. Ἐζήτησαν νὰ τὸ κάμουν καὶ πρίν. Τώρα δέ, πρὸ τῶν κεραυνῶν του τῶν μεγάλων, ἀπεφάσισαν νὰ ἐπισπεύσουν.

Ἡ φονικὴ αὕτη μέριμνα τοὺς ἀπησχόλησε τὴν νύκτα τῆς Τρίτης καὶ ὅλην τὴν ἡμέραν τῆς Τετάρτης. Καί, ὡς ἔχομεν λόγους νὰ εἰκάζωμεν, τὴν ἡμέραν ταύτην, εὑρὼν κάποιαν πρόφασιν ὁ Ἰούδας, διὰ ν' ἀπομακρυνθῇ ἀπὸ τὴν Βηθανίαν, ἐν γνώσει τῆς λύσσης τῶν ἀρχιερέων, τῆς μανίας τῶν γραμματέων, θραύσας πλέον πάντα δεσμὸν πρὸς τὸν Ἰησοῦν, συντρίψας πάντα ἀνθρωπισμόν, ὑπὸ τὴν ὀγκωθεῖσαν φιλαργυρίαν, σβύσας ἐντός του δι' ἀγρίας πλεονεξίας πᾶσαν ἀκτῖνα θείαν, παραδοθεὶς ὁλόκληρος εἰς τὸν Σατανᾶν, ἔτρεξεν ἐκεῖ ὅπου ἤξευρεν ὅτι ἐβυσσοδομεῖτο ὁ ὄλεθρος τοῦ διδασκάλου.

Ε'.

ΜΕΓΑΛΗ ΠΕΜΠΤΗ

Εἰς τὸ νοτιοανατολικὸν ἄκρον τοῦ ὀροπεδίου τῆς Σιών, παρέκει ἀπὸ τοὺς τάφους τοῦ Δαβίδ, τοῦ Σολομῶντος καὶ τῶν λοιπῶν βασιλέων τοῦ Ἰουδαϊκοῦ λαοῦ, εὑρίσκετο τὸ ἐστρωμένον ἀνώγεων, ὅπου τὴν ἑσπέραν τῆς Πέμπτης ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τὸ μυστικὸν δεῖπνον.

Τὴν ἡμέραν ὁλόκληρον εἶχε διέλθει, ὡς καὶ τὴν προηγουμένην, ἐν Βηθανίᾳ. Δὲν ἠθέλησεν ὅμως νὰ φάγῃ τὸ Πάσχα ἐκεῖ, ἂν καὶ ἠδύνατο νὰ τὸ κάμῃ, καθόσον τὸ χωρίον ἐθεωρεῖτο. διὰ τὴν πολλὴν του ἐγγύτητα, ἐντὸς τῆς ζώνης τρόπον τινὰ τοῦ ἐδάφους τῆς Ἱερουσαλήμ. Παρέλαβε λοιπὸν τοὺς μαθητὰς καὶ τοὺς ἔφερεν εἰς τὸ ἀνώγεων ἐκεῖνο τῆς ἁγίας πόλεως· αὐτοὶ δὲ ἠκολούθησαν κατηφεῖς καὶ ἀνήσυχοι, χωρὶς ὅμως κανεὶς των πλέον, οὐδὲ αὐτὸς ὁ Πέτρος, νὰ τολμᾷ ὅπως ὑποδείξῃ τὸ ἄκρως ἐπικίνδυνον μεταβάσεως εἰς αὐτὸ τὸ κέντρον λυσσώντων καὶ ἰσχυροτάτων ἐχθρῶν.

Ὅταν ἔφθασαν, ὅλοι των ἦσαν κατασκονισμένοι. Εἰς τοιαύτην περίστασιν, κατὰ τὰ ἔθιμα τῆς ἀνατολῆς, ὁ οἰκοδεσπότης ἐφρόντιζε διὰ τῶν δούλων του νὰ πλύνῃ τοὺς πόδας τῶν ξένων. Τῆς συνηθείας ταύτης ἐπωφελούμενος ὁ Ἰησοῦς, ἠθέλησε νὰ ἐκτελέσῃ αὐτὸς τὸ ἔργον τοῦτο. Ὁ καθεὶς ἐννοεῖ πόσον μεγάλη ὑπῆρξε τῶν μαθητῶν ἡ κατάπληξις, ὅταν εἶδον τὸν Διδάσκαλον νὰ ζώνεται ἕνα μεγάλον λινοῦν προσόψιον καὶ νὰ τοὺς προσκαλῇ κατὰ σειρὰν, διὰ νὰ πλύνῃ τοὺς πόδας των. Ὁ Πέτρος μάλιστα καὶ διεμαρτυρήθη ζωηρῶς. Ἀλλ' ὁ Ἰησοῦς ἐπέμεινεν. Ἡ πρᾶξίς του αὐτὴ ἐσυμβόλιζε τὴν ἀποστολήν καὶ τὸ ἔργον του. Μὴ δὲν ἦτο ὁ δοῦλος τῆς ἀνθρωπότητος ὅστις ἦλθε νὰ τὴν πλύνῃ μὲ τὸ αἷμα του καὶ νὰ τὴν καθαρίσῃ μὲ τὸ βάπτισμά του; Καὶ συγχρόνως ἐνεῖχε μέγα δίδαγμα ἡ ταπεινή του ὑπηρεσία. Οἱ μαθηταί του ὅλων τῶν αἰώνων, πρωτίστως δὲ οἱ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ του βαθμοῦχοι, ἐλάμβανον τὸ τιμιώτατον καὶ ὑψηλότατον ὑπόδειγμα τοῦ ὅτι τὰς ψυχάς των δὲν πρέπει νὰ εἰστρηλατῇ ὁ δαίμων τῆς ἐπαρσεως, τῆς σατραπικῆς καὶ καμαρωμένης συμπεριφορᾶς καὶ ἐπιδείξεως, ἀλλὰ νὰ κινῇ ἡ μᾶλλον βαθεῖα ταπεινοφροσύνη καὶ νὰ διαφλέγῃ ὁ πόθος τοῦ νὰ προσφέρουν πᾶσαν ὑπηρεσίαν πρὸς τοὺς ἀδελφούς των.

Ἡ ἑσπέρα ἐκείνη διέσχισεν ἐν μέρει καὶ τὸ προσωπεῖον τοῦ προδότου. Ὁ Ἰησοῦς τὸν εἶχεν ἀνεχθῇ ἕως τότε, μολονότι δὲν ἦτο δι' ἐκεῖνον μυστήριον ὅλη ἡ σκοτία, τὴν ὁποίαν ὁ Ἰσκαριώτης ἐσώρευεν εἰς τὴν ψυχήν του. Ἀλλ' ἡ φεβερὰ ὑποκρισία, τὴν ὁποίαν τώρα περιεβάλλετο, ἔχων τὸ θάρρος νὰ παρακολουθήσῃ καὶ νὰ συμπαρίσταται καὶ νὰ κάμνῃ ἀκέμη τὸν μαθητὴν καὶ φίλον, ἐνῷ ἤδη εἶχε συμφωνήσει τὴν προδοσίαν, ἔφερεν ἄπειρον θλῖψιν εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ Ἰησοῦ. Οὕτως ἢ ἄλλως αὐτὸς ἔμελλε νὰ ἀποθάνῃ. Ἀλλ' εἰς τὸ αἱματηρὸν ἔργον τί ἤθελεν ὁ μαθητὴς νὰ παρεμβάλῃ τὸν ἑαυτόν του μὲ τὸν ἀποτρόπαιον ρόλον τοῦ προδότου;

Ἐὰν ὑπῆρχεν ἐλπὶς νὰ συγκινηθῇ ὁ ὄφις καὶ νὰ αἰσθανθῇ μετάνοιαν, ὁ Ἰησοῦς θὰ προσέπιπτεν εἰς τοὺς πόδας του, ὅπως τὸν ἐπαναφέρῃ εἰς τὸν ἀνθρωπισμόν του. Καλῶς ὅμως ἤξευρεν ὅτι εἰς τὴν σπηλαιώδη ψυχὴν τοῦ φιλαργύρου χάνεται ἄδικα πᾶσα φωνὴ τοῦ Θεοῦ. Μήπως πρὸ ὀλίγου δὲν εἶχε πλύνει καὶ τοῦ Ἰούδα τοὺς πόδας, σκυφτὸς ἐμπρός του, ταπεινωμένος ὁ διδάσκαλος ἐνώπιον τοῦ μαθητοῦ; Μία τοιαύτη σκηνὴ θὰ ἐμάλασσε καὶ πέτραν. Ἀλλ' ὁ Ἰσκαριώτης—δὲν τὸ εἶχε γνωρίσει μόνον ὁ Ἰησοῦς, καὶ τὸ εἶχε ψηλαφήσει—ἔμεινε καθ' ὁλοκληρίαν ἀσυγκίνητος. Τὸ σῶμά του, καθ' ὅλον τὸ διάστημα τοῦ νιψίματος, δὲν εἶχε δείξει καμμίαν ταραχήν. Καὶ τώρα ἀκόμη τὸ βλέμμα του ἐτόλμα νὰ ἀντικρύζῃ τὸ τοῦ διδασκάλου. Ἡ πώρωσις ἐπροχώρησεν ἐντός του εἰς τὴν ἀκροτάτην ἐξέλιξίν της.

Ἡ τοιαύτη στάσις του κατεθάρυνε τοῦ Ἰησοῦ τὴν ψυχήν. Αὐτός, ὁ ὁποῖος ποτὲ δὲν ἠνέχθη τοὺς ὑποκριτάς, ἠσθάνθη ἀηδίαν τινὰ ἐκ τῆς παρουσίας τοῦ Ἰούδα. Καὶ πάλιν ὅμως ἀπέφυγε νὰ τὸν στιγματίσῃ. Ἂν καὶ ἐν γνώσει τοῦ ἀδυνάτου, ἠθέλησε μέχρι τῆς τελευταίας στιγμῆς νὰ τοῦ κρατήσῃ ἀνοικτὴν τὴν ὁδὸν τῆς εὐκολωτέρας ἐπιστροφῆς.

Δι' αὐτὸ δὲν τὸν ἐξεπόμπευσε πρὸ τῶν μαθητῶν. Τοῦ ἔδωκεν ὅμως νύξεις ὅτι γνωρίζει τὴν ἀποστασίαν του. Διότι τὴν ἑσπέραν ἐκείνην εἶπεν· «οὐχὶ πάντες καθαροί ἐστε». Καὶ ἀκολούθως, κατὰ τὸ δεῖπνον, προσέθηκεν· «ὁ τρώγων μετ' ἐμοῦ τὸν ἄρτον ἐπῆρεν ἐπ' ἐμὲ τὴν πτέρναν αὐτοῦ». Καὶ κατόπιν, καθορίζων τὸ πρᾶγμα εὐκρινέστερα, ἐδήλωσεν· «ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι εἷς ἐξ ὑμῶν παραδώσει με». Ἡ στιγμὴ αὕτη ἦτο ἡ μᾶλλον ἀποφασιστική. Ὁ Ἰούδας ἐκαλεῖτο νὰ κανονίσῃ ὁριστικῶς τὴν θέσιν του. Ἐν «ἥμαρτον», μόνον ἓν δάκρυ του, θὰ τοῦ ἤνοιγε τὰς ἀγκάλας τοῦ διδασκάλου. Δὲν τὸ ἔκαμεν. Ἀπ' ἐναντίας, μὲ κυνισμόν, τὸν ὁποῖον κανεὶς δραματογράφος καὶ κανεὶς ζωγράφος δὲν θέλει δυνηθῇ ποτε νὰ ἀποτυπώσῃ, ὑπερβάλλων τοὺς ὑποκριτὰς ὅλων τῶν αἰώνων, χωρὶς καμμίαν ἀλλοίωσιν φωνῆς καὶ φυσιογνωμίας, ἠρώτησε καὶ αὐτός, ὡς με τὸ θάρρος τοῦ ἀθώου· «μή τι ἐγώ εἰμι, ῥαββί;»

Τὸ ποτήριον οὕτω ὑπερεξεχείλιζε. Τόση πονηρία δὲν ἔπρεπε νὰ συγκαλύπτηται· διότι ἄλλως ἡ κακία θὰ ἦτο ἀνωτέρα τῆς ἠθικῆς τάξεως, ἐὰν ἡ μακροθυμία δὲν εἶχε τὰ ὁριά της. Ἔπειτα ὁ Ἰησοῦς ἐθεώρησεν ἄδικον τὸ νὰ πλανᾶται ἀκόμη ἡ ὑπόνοια καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς τῶν ἀθώων, οἱ ὁποῖοι διὰ τοῦ Ἰωάννου ἐξέφρασαν ὅλην τὴν ἀδημονίαν των καὶ τὸν πόθον των νὰ μάθουν ποῖος ἐπὶ τέλους ἦτο ὁ τερατώδης ἔνοχος. «Κύριε, τίς ἐστιν;».

Ὁ Ἰούδας ἤκουσεν, ὁ δὲ Ἰησοῦς τὸν προσέβλεψε. Τί-ποτε. Ὁ ὑποκριτὴς ὠργίαζε. Μόνον ἡ ὑπερφυσικὴ διορατικότης τοῦ διδασκάλου ἠδύνατο νὰ διακρίνῃ τὴν εἰς τὰ κατάβαθα τοῦ βλέμματος τοῦ μαθητοῦ ἀρχίσασαν ἀνησυχίαν. Ὁ Ἰησοῦς τότε ἔκυψε πρὸς αὐτόν. Ἡ ἀτμόσφαιρα ἔπρεπε νὰ καθαρισθῇ ἀπὸ τὴν μολυσματικὴν παρουσίαν του· οὐδὲ ἤξιζε νὰ λάβῃ μέρος ὁ προδότης εἰς τὸ μυστικὸν δεῖπνον. Τῷ εἶπε λοιπόν· «ὃ ποιεῖς ποίησον τάχιον».

Ὁ Ἰσκαριώτης ἠννόησε. Τὸ βλέμμα του, χωρὶς τὴν προσπάθειαν πλέον τῆς ὑποκρισίας, διέχυσεν ὅλην του τὴν ἀπαισιότητα. Μύριοι ὄφεις δὲν θὰ παρουσίαζον τὸν δηλητηριώδη ἐκεῖνον ἐξακοντισμόν. Ἐξῆλθε δ' εὐθύς. Καὶ ἦτο νύξ.

Μετὰ τὴν τέλεσιν τοῦ μυστικοῦ δείπνου ὁ Ἰησοῦς ἀπηύθυνε λόγους ὑψηλῆς παρηγορίας καὶ τρυφερωτάτης ἀγάπης πρὸς τοὺς μαθητάς του. Τοῖς εἶπεν ὁλοκάθαρα τὸν ἐπικείμενον θάνατόν του, τοὺς παρεκίνησε νὰ μείνουν ἠγαπημένοι μὲ τὴν ἀγάπην τὴν ἰδικήν του καὶ τοῖς ὑπεσχέθη ὅτι δὲν θὰ τοὺς ἄφηνεν ὀρφανούς. Τοῖς ἐδήλωσεν ἀκόμη ὅτι αὐτὸς ζῇ, ὅτι πορεύεται πρὸς τὸν πατέρα του, ὅτι τοῖς δίδει τὴν εἰρήνην του, ὅτι θὰ τοῖς στείλῃ τὸν παράκλητον, καὶ ὅτι εἰς τὴν τωρινὴν των λύπην ἔμελλε νὰ ἐπακολουθήσῃ ἡ χαρά. Ἀκολούθως, ἐν τῇ ἡσυχίᾳ τῆς νυκτός, ἐν τῇ σιγῇ τῶν μαθητῶν, ἡ φωνή του ἡ ἔνθεος ἐκάλεσε τοὺς ἕνδεκα νὰ τὸν συνοδεύσουν ψάλλοντα ὕμνον πρὸς τὸν Θεόν. Ἔπειτα ἔδωκε τὸ σύνθημα τῆς ἀνεγέρσεως. Οἱ μαθηταὶ ἐσηκώθησαν καὶ ὁ διδάσκαλος ἀνέπεμψε πρὸς τὸν Οὐράνιον Πατέρα τὴν ἔξοχον ἐκείνην προσευχήν του (Ἰωάνν. ΙΖ' 1—26), ὅπου ἡ μᾶλλον συγκινητικὴ ὑπὲρ τῶν πιστευόντων εἰς αὐτὸν φιλοστοργία συναντᾶται μὲ ὅλα τὰ στοιχεῖα τῆς δογματικῆς θεολογίας τοῦ Εὐαγγελίου. Καὶ ὕστερον ἐξῆλθον, Ποῦ ἔμελλε νὰ τοὺς ὁδηγήσῃ;

Οἱ μαθηταὶ ἠκολούθουν κατεπτοημένοι. Πρὶν ἢ μάλιστα ἐξέλθουν ἀπὸ τὰ τείχη, ἡ φλέγουσα φαντασία των ἤναπτε καὶ εἰς τὸν ἦχον τῶν ἰδίων αὐτῶν βημάτων. Ἀπὸ κάθε μέρος ἐπερίμεναν νὰ ἴδουν ὁρμῶντας τοὺς ἐχθρούς.

Διῆλθον οὕτω τὸν χείμαρρον τῶν κέδρων. Ἀλλὰ ποῦ ἦτο ὁ Ἰούδας; Ἡ παραταθεῖσα ἀπουσία του, ἡ ἐνθύμησις τοῦ τελευταίου βλέμματός του, νέοι τινὲς λόγοι τοῦ διδασκάλου ἀνεγέννησαν ὅλους των τοὺς φόβους. Καὶ ἡ ταραχή των ἀνέλαβεν ὅλην της τὴν σφοδρότητα ὅταν εἶδον ὅτι ὁ διδάσκαλος, ἀντὶ νὰ ἐξακολουθήσῃ τὴν πορείαν, εἰσῆλθεν εἰς τὸν ἐν Γεθσημανῇ κῆπον, ἀπέχοντα μόλις ἥμισυ μίλλιον ἀπὸ τὰ τείχη τῆς Ἱερουσαλήμ.

Ἔξω τοῦ κήπου τούτου ἀπαντῶμεν μέχρι σήμερον βράχους, ἐπὶ τῶν ὁποίων φαίνονται ὡς ἀποτυπωμένα τὰ ἴχνη ἀνθρωπίνων σωμάτων. Κατὰ τὴν παράδοσιν τῶν ὀρθοδόξων, ἐδῶ ὁ Ἰησοῦς ἀφῆκε τὸν Πέτρον, τὸν Ἰάκωβον καὶ τὸν Ἰωάννην, ὅταν αὐτὸς ἀπεμακρύνθη ἕως μίαν βολὴν λίθου, διὰ νὰ προσευχηθῇ.

Ἐνῷ οἱ μαθηταὶ ὑπώπτευον τὴν σύλληψιν, αὐτὸς τὴν ἤξευρε βεβαίαν. Τὸ τέρμα τοῦ ἐπιγείου σταδίου του εἶχε λήξει. Ὁ σπόρος τοῦ λόγου του ἐσπάρη· τὸ τέλειον τῆς ἀρετῆς ὑπόδειγμα ἐδόθη. Τώρα τὸ αἷμά του θὰ ἐχύνετο πρὸς ἄρδευσιν καὶ γονιμοποίησιν τοῦ ἐδάφους. Πότε; Ὁ Ἰησοῦς ἐγνώριζεν. Ἡ ποινὴ τοῦ Ἰούδα, ἐπὶ κεφαλῆς τῆς σπείρας καὶ τῶν ὑπηρετῶν τῶν ἀρχιερέων, ἔφθανεν ἤδη μέχρις αὐτοῦ.

Πρὸ τῆς προσδοκίας ταύτης ἡ τρομερὰ ἀγωνία του ἤρχισε, διὰ νὰ κορυφωθῇ. Αὐτός, ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ ὁποίου τόσοι μάρτυρες ἔπειτα, ἀκόμη καὶ τρυφεραὶ παρθένοι κατεφρόνησαν τροχοὺς καὶ στρέβλας καὶ θηρία καὶ σταυρούς, ἐνέπεσεν εἰς σάλον, παρόμοιος πρὸς τὸν ὁποῖον οὐδέποτε ἐνέσκηψεν εἰς ἀνθρώπινα στήθη. Διότι οὗτος ἦτο τὸ θῦμα ὄχι μόνον τὸ ὑπὲρ ἡμῶν, ἀλλὰ καὶ τὸ ἀντὶ ἡμῶν. Διότι οὗτος ἐπλήρωνεν ἑκουσίως τὴν ἐνοχὴν τὴν ἰδικήν μας, τῆς ὁποίας ἡ ὀδύνη ἔπρεπε νὰ εἶνε ἄπειρος ὡς ἄπειρον ὑπῆρχε καὶ τὸ ἔγκλημά μας. Διότι ἡ ψυχή του, διὰ τὸν λόγον τοῦτον, ἔπρεπε νὰ κυματισθῇ εἰς τὴν ἄβυσσον τοῦ ἄλγους, ἐγκαταλελειμμένη εἰς τὴν τύχην της, ὡς ἤρμοζε νὰ εἴμεθα ἡμεῖς ἐγκαταλελειμμένοι. Καὶ διότι μόνον μία τοιαύτη ὀδύνη, τόσον καυστικὴ καὶ ἀφόρητος καὶ μοναδική, συντρίβουσα τὰ στήθη ἑνὸς Ἰησοῦ, χωρὶς ὅμως νὰ συντρίψῃ τὴν σταθερὰν ἀπόφασιν τῆς ὑπὲρ ἡμῶν θυσίας του, ἦτο ἡ μόνη ἱκανὴ νὰ μᾶς δώσῃ τὸ πρότυπον τῆς μοναδικῆς ἀγάπης καὶ διὰ μιᾶς ἀνυπερβλήτου ἀλγηδόνος. Καὶ ὑπῆρξεν αὕτη τόσον σφοδρὰ καὶ ἄβυσσώδης καὶ τυραννική, μὲ τόσην τὴν σύνθλιψιν καὶ συντάραξιν καὶ τὴν θανάσιμον σύσφιγξιν, ὥστε ψίθυροι ἀνεκφράστου ἀγωνίας καὶ στεναγμοὶ ἀνεκλάλητοι ἀνεδόθησαν ἐν τῇ σιγῇ τῆς νυκτός, ἐνῷ γονατιστὸς προσηύχετο ὁ Ἰησοῦς, καὶ αἱματηροὶ θρόμβοι ἱδρῶτος, τῆς ἔσω στενοχωρίας τραγικὰ ἐξωτερικεύματα, ἀπὸ τοῦ μετώπου του καταχυθέντες ἐπότισαν τὴν γῆν.

Ἀλλ' ἐὰν ἐκοιμᾶτο, δὲν κατεπόθη ὅμως. Ἡ ἐσωτερικὴ καταιγὶς ἐτελείωσεν, ὁ σάλος ἐκόπασε. Μὲ πλήρη

τὴν εὐστάθειαν, γνωρίζων ἤδη ὅτι στιγμαὶ μόνον τὸν ἐχώριζαν ἀπὸ τὴν σύλληψιν, δηλώσας μάλιστα τοῦτο πρὸς τοὺς μαθητάς, ἐπέστρεψε μαζί των εἰς τὸν κῆπον. Καὶ ἦτο καιρός. Θόρυβος πολλῶν βημάτων καὶ φωνῶν ἠκούετο, φανοὶ καὶ λαμπάδες ἐφάνησαν διὰ τὸ σύνδενδρον τοῦ τόπου, καὶ μάχαιραι καὶ ξύλα προεβάλλοντο. Ὁλόκληρος σπεῖρα στρατιωτῶν μὲ τὸν χιλίαρχον ὁμοῦ καὶ τῶν ἀρχιερέων ὑπηρέται, ἄλλοι ἐκύκλωνον τὸν κῆπον, καὶ ἄλλοι εἶχον εἰσέλθει εἰς αὐτόν.

Ὁ Ἰησοῦς εἶδεν ὅλα ταῦτα. Ἀλλὰ τὸ βλέμμά του ἀνεζήτησε χωρίως ἕνα, ὅστις δὲν ἤργησε νὰ φανῇ προχωρῶν πρὸς αὐτόν. Ἦτο ὁ Ἰσκαριώτης.

ΣΤ'
ΜΕΓΑΛΗ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ

Ὁ Ἰούδας εἶχε βεβαίως ὁδηγήσει κατ' ἀρχὰς τὴν σπεῖραν εἰς τὸ ἀνώγεων. Δὲν εὗρε κανένα. Τότε μὲ βῆμα ταχύ, ἀνήσυχος καὶ πυρέσσων διὰ τὴν ἀποτυχίαν, τοὺς ἔφερεν εἰς Γεθσημανῆ, καλῶς ἠξεύρων, ὅτι ὁ ἐκεῖ κῆπος ἦτο γνώριμον καὶ προσφιλὲς τοῦ διδασκάλου ἀναχωρητήριον. Καὶ ἡ ψυχή του ἐσκίρτησεν ἀγρίως. Τὸ θήραμα εὑρίσκετο ἐκεῖ. Διπλῆν οὕτω ἀπελάμβανεν ὁ Ἰσκαριώτης τὴν ἱκανοποίησιν. Ἐχόρταινε τὸ μῖσος ἐναντίον ἐκείνου, ὅστις προσέκρουσεν εἰς τὴν πλεονεξίαν του, καί, τὸ σπουδαιότερον, εἶχε πλέον τὰ τριάκοντα ἀργύρια ἐξησφαλισμένα.

Ὁ Ἰησοῦς εἶδε τὴν σατανικὴν ἐκείνην εὐχαρίστησιν· ἀλλὰ συγχρόνως διὰ τοῦ βλέμματός του, πρὸ τοῦ ὁποίου τὸ μέλλον δὲν εἶχε πτυχὰς καὶ μυστήρια, εἶδε καὶ τὸν ἔπειτα ἀπελπισμόν, τὴν ἀγχόνην, τὴν κατάρατον φήμην καὶ τὴν αἰωνίαν ἀπώλειαν, ἥτις ἐπερίμενε τὸν τράχηλον τοῦ προδότου. Καὶ τότε ἡ πλήρης ἀγάπης καρδία του ὤκτειρε βαθύτατα τὸν ἐγκληματίαν. Ἠθέλησε λοιπὸν νὰ ἐκπληρώσῃ, τὸ ἐξ ἑαυτοῦ, τὸ ὕστατον καθῆκον ἀποπείρας πρὸς διαφώτισιν καὶ συγκίνησιν τοῦ ἐνόχου, ἴσως τὸν ἑσταμάτα ἐπὶ τοῦ χείλους τῆς ἀβύσσου. Καὶ ἐπροσποιήθη. Ἐπροσποιήθη, ὅτι δὲν ἐγνώριζε τίποτε, ὅτι τίποτε δὲν ὑπώπτευεν, ὅτι ἁπλῆν μόνον φιλικὴν ἔκπληξιν ἠσθάνετο διὰ τὴν τοιαύτην παρουσίαν του μὲ τοιούτους ἀνθρώπους. Μὲ τόνον δὲ θωπευτικόν, μειλίχιον, τρυφερόν, τὸν ἠρώτησεν· «ἑταῖρε, ἐφ' ᾧ πάρει» ;

Ὁ Ἰούδας ἐπροχώρησεν. Ἡ ἐρώτησις διηυκόλυνε θαυμασίως τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ συμπεφωνημένου συνθήματος. Ὁ χιλίαρχος καὶ οἱ στρατιῶται δὲν ἐγνώριζον τὸν Ἰησοῦν. Εἶχε λοιπὸν συμφωνηθῆ, ὅτι θὰ τοῖς τὸν ἐδείκνυεν ὁ ὁδηγὸς μαθητὴς μὲ ἓν φίλημα.

Μία ψυχή, ἀγρία μόνον, δὲν θὰ ἔστεργε τὴν ἀτιμίαν τὴν τόσην. Ἀλλ' ὁ Ἰούδας εἶχε κυλισθῆ εἰς τὰ κατάβαθα τῆς ἀχρειοτέρας εὐτελείας. Δὲν ἐμίσησεν ἁπλῶς τὸν Ἰησοῦν. Τὸν ἐπώλησε. Καὶ ὅταν πωλῇ τις τὰ ἱερά, εἶνε ἱκανὸς δι' ὅλα τὰ αἴσχη καὶ δι' ὅλας τὰς δολιότητας.

Ὁ Ἰησοῦς ἀφῆκε τὸν ὅριν νὰ τοῦ δώσῃ τὸ φίλημα. Ὅταν δὲ ὁ ἀσπασμὸς οὗτος συνεπλήρωσε τὴν ἀκατονόμαστον βδελυρίαν, ὁ διδάσκαλος δὲν ἐξέφρασε τίποτε ἄλλο παρὰ μόνον ἐν βαθὺ ἐν τῇ ἠπίᾳ του χροιᾷ παράπονον. «Ἰούδα, φιλήματι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου παραδίδως ;» Συγχρόνως στρατιῶται καὶ ὑπηρέται, καταληφθέντες κατ' ἀρχὰς ὑπὸ ὑπερφυσικοῦ φόβου, μὴ τολμῶντες νὰ προχωρήσουν, ἐνῷ ὁ Ἰησοῦς δύς φορὰς τοῖς ἐφώνησεν ὅτι αὐτός εἶνε, ἐπέπεσον κατόπιν καὶ τὸν συνέλαβον.

Ἡ χαρὰ τῶν ἐχθρῶν του ὑπῆρξεν ἀπερίγραπτος, ὅταν τὸν εἶδον ἐπὶ τέλους δεμένον ἐνώπιόν των. Τὸν ἐπλήρωσαν ὕβρεων καὶ ὀνειδισμῶν, ἐνησχολήθησαν δὲ καθ' ὅλην τὴν νύκτα πυρετωδῶς διὰ νὰ βεβαιώσουν ἐν ὀνόματι τοῦ νόμου των, ὅτι ἦτο ἄξιος θανάτου.

Ἡ πρὸς τοῦτο διὰ τὸ θεαθῆναι διαδικασία διεξήχθη μὲ ἀγρίαν σπασμωδικότητα. Οἱ δικασταὶ καὶ κατήγοροι δὲν ἐφύλαξαν οὐδὲ τὰ προσχήματα κἂν τῆς δικαστικῆς ἀξιοπρεπείας. Κατὰ τὸ διάστημα τῆς νυκτὸς τὸν εἶχον ὑπὸ φύλαξιν δεμένον εἰς τὴν αὐλήν. Οἱ δὲ ἄνθρωποί των, ἱκανοποιοῦντες τὸ μῖσος τῶν κυρίων των, ἔχοντες ἐκ μέρους των τὴν ἐντολὴν νὰ τὸν ταπεινώσουν καὶ τὸν ἐξευτελίσουν, δὲν ἔπαυον νὰ τὸν ἐμπαίζουν καὶ νὰ τὸν δέρουν, χωρὶς νὰ ἐντραποῦν ἀπὸ τὴν ἀνεξάντλητον τοῦλάχιστον σιωπὴν τοῦ δεσμώτου.

Ἀλλ' ὁ Ἰησοῦς, ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ ἀρχιερέως, πολὺ ὀλίγον ἐπρόσεχεν εἰς τὸν ἑαυτόν του. Τὴν ψυχήν του ἐπυράκτωνε καὶ ἐτάραττεν ὁ σφοδρὸς κυματισμός, ὑπὸ τὸν ὁποῖον ὀλίγα βήματα ἀπωτέρω του, πέριξ μιᾶς πυρᾶς, διὰ τὸ ὑπερβολικὸν ψῦχος, ἐκινδύνευνε νὰ καταποντισθῇ ἠθικῶς ὁ Πέτρος.

Ὁ θερμὸς οὗτος μαθητὴς ἦτο ὁ κατ' ἐξοχὴν βεβαιώσας κατὰ τὴν διαρρεύσασαν ἑσπέραν περὶ τῆς ὀλοψύχου ἀφοσιώσεώς του. Ὅταν εἰς τὸν δρόμον, μέσα εἰς τὴν ζηρὰν κοίτην τοῦ χειμάρρου τῶν Κέδρων, τοῖς εἶχεν εἴπει τὴν νύκτα ἐκείνην, κατὰ τὰς Γραφάς, ὅτι θὰ ἐπατάσσετο ὁ ποιμὴν καὶ θὰ διεσκορπίζοντο τὰ πρόβατα τῆς ποίμνης, ὁ Πέτρος διεμαρτυρήθη ἀλαζονικῶς. «Εἰ πάντες, εἶπε, σκανδαλισθήσονται ἐν σοί, ἐγὼ δὲ οὐδέποτε σκανδαλισθήσομαι». Ὁ διδάσκαλος ἐπέμεινε· «ἀμὴν λέγω σοι, τῷ εἶπεν, ὅτι ἐν ταύτῃ τῇ νυκτὶ πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι τρὶς ἀπαρνήσει με». Ἀλλ' ὁ Πέτρος ἀνταπήντησε· «κἂν δέῃ με σὺν σοὶ ἀποθανεῖν, οὐ μή σε ἀπαρνήσομαι».

Καὶ τώρα ; Ἐκεῖ εἰς τὴν αὐλὴν τὸν ἀπέλιπεν ὅλον τὸ θέρρος του. Ὁ δέσμιος διδάσκαλος, ὁ ὑπὸ τοὺς ἐμπαιγμοὺς καὶ τοὺς δαρμοὺς, ὁ ὠχρὸς καὶ ἄφωνος, ὁ καθυβρισμένος καὶ ἐξουθενημένος, τοῦ ἐσύγχυζε καὶ τοῦ ἐτάραττεν ὁλόκληρον τὸν νεῦν του. Δὲν ἦτο λοιπὸν ὁ Μεσσίας αὐτός ; Διὰ τί ἀφήνετο εἰς τοιαύτην ἄβυσσον ἀσθενείας ;

Ἐν τῷ ψυχικῷ τούτῳ σάλῳ ἤκουσε νὰ τὸν καταγγέλλουν ὡς ὀπαδὸν τοῦ δεσμώτου. Τί ν' ἀπαντήσῃ ; Οἱ παρακαθήμενοι τὸν ἐκύτταξαν βλοσυροὶ καὶ ἀπειληταικοί. Ὀρμεμφύτως τότε ἔρριψε βλέμμα ἐναγώνιον, ὡς ἐν θανάτῳ, πρὸς τὸν Ἰησοῦν. Δεῖξε λοιπὸν τὴν δύναμίν σου. Τί περιμένεις πλέον, ραββί ; Ἡ ἐνδόμυχος αὕτη ἐπίκλησίς του ὑπῆρξε θερμοτέρα ἢ ὅτε τὸν ἐπεκαλέσθη βυθιζόμενος μεταξὺ τῶν κυμάτων.

Πλὴν τίποτε. Ὁ Ἰησοῦς ἐφαίνετο καταπίπτων ἀπὸ ἀσθενείας εἰς ἀσθένειαν. Εἰς τὰς παρειάς του ἀντήχουν νέα ραπίσματα. Τότε αὐτόν, τὸν Πέτρον, κατέλαβε ζωώδης τις τρόμος, τυφλή τις καὶ δεσποτικὴ ἐξέγερσις τοῦ ἐνστίκτου τῆς αὐτοσυντηρήσεως, καὶ ὑπὸ τὴν πίεσιν τῶν κατέναντί του βλεμμάτων, τρὶς ἐπανέλαβε καὶ μὲ ὅρκον τὴν μίαν φορὰν, ὅτι δὲν ἐγνώριζε τὸν ἄνθρωπον.

Ἀλλ' ἐπάνω εἰς τὸν ὅρκον καὶ εἰς τοὺς ἀναθεματισμοὺς, ὑπὸ τὴν αὐγὴν τὴν δειλῶς ἀκόμη ὑποφώσκουσαν, ἠκούσθη, ἐξαφνικὰ-ἐξαφνικὰ, ἡ φωνὴ τοῦ ἀλέκτορος. Καὶ συγχρόνως «στραφεὶς ὁ Κύριος ἐνέβλεψε τῷ Πέτρῳ.» Οὗτος, ἀνατιναχθεὶς εἰς τοῦ ἀλέκτορος τὸ κράξιμον, εἶχε στραφῆ πρὸς τὸν Ἰησοῦν ἀμέσως καὶ ἀντελήφθη τὸ βλέμμα ἐκεῖνο. Φεῦ ! πόσον ἦτο ἐπώδυνον καὶ περίλυπον. καὶ πόση στοργὴ ἀκόμη τὸ κατεπλημμύρει ! Καὶ τότε ἐνεθυμήθη καλὰ ὁ Πέτρος, καὶ συνησθάνθη, καὶ ἀνέφριξε. Τὸ φάσμα τοῦ Ἰούδα ἀνέκυψεν αἴφνης ἐνώπιόν του, καλοῦν αὐτόν. Ὁ προδότης ἐζήτει νὰ ἐναγκαλισθῇ τὸν ἀρνητήν.

Πρὸ τῆς ὀπτασίας ταύτης κατεῖδεν ὅλην τὴν ἄβυσσον, εἰς τὴν ὁποίαν ἐρρίφθη καὶ ἡ ὀδύνη ἐκύλωσε καὶ ἐσκέπασε τὴν ψυχήν του. Ἐσηκώθη λοιπόν. Ρεῦμα μετανοίας ἐγκαρδίου, καυστικὸν ἀλλὰ σωτήριον, ἀνήρχετο ἀπὸ τὰ ἔγκατα τῆς ψυχῆς του. Καὶ ἐξελθὼν ἔξω ἔκλαυσε πικρῶς.

Τὸ πρωΐ, μετὰ νυκτερινὴν παρουσίασιν καὶ προανάκρισιν ἐνώπιον τοῦ Ἄννα καὶ τοῦ Καϊάφα, τὸν ἔφεραν ἐνώπιον τοῦ συνεδρίου. Ἡ κυρία κατηγορία ἦτο, ὅτι ἔκαμνε τὸν ἑαυτόν του υἱὸν τοῦ Θεοῦ. Ἐκεῖνος ἀπήντησεν, ὅτι ἦτο. Ἡ ὁμολογία αὕτη ἤρκεσε νὰ προκαλέσῃ τὴν ἀγριωτέραν ἔκρηξιν πάθους καὶ μίσους ἀπαραδείγματίστου.

Ἀντὶ νὰ ζητήσωσιν ἐξηγήσεις· ἀντὶ νὰ σκεφθῶσιν αὐτοί, τῶν Γραφῶν οἱ γνῶσται καὶ φύλακες, ὅτι ὁ Λυτρωτὴς ὁ προσδοκώμενος καὶ ἐπηγγελμένος δὲν ἔμελλε νὰ εἶνε συνήθης τις ἄνθρωπος, ἀλλ' ὑπεράνθρωπος, ἔχων τὴν ἔξοδόν του ἀπ' αἰῶνος, ὡς λέγει ὁ προφήτης· ἀντὶ νὰ λάβωσιν ὑπ' ὄψιν ὅλα τὰ ἄλλα ὑπερφυσικὰ χαρακτηριστικά, τὰ ὁποῖα, σύμφωνα μὲ τὰς Γραφὰς, θὰ συνώδευον τὸν ἐπὶ τῆς γῆς ἐρχόμενον υἱὸν τοῦ Θεοῦ· ἀντὶ, χωρὶς πάθος, μὲ ὅλην τὴν ἀμεροληψίαν, νὰ ἐξετάσουν τὰς δηλώσεις τοῦ κατηγορουμένου; αὐτοὶ ἐπωφελήθησαν ἁπλῶς τὴν ὁμολογίαν του, διὰ νὰ κηρύξουν τὴν εἰς θάνατον καταδίκην του. Καὶ τότε, δίδοντες διέξοδον εἰς ὅλην τὴν μοχθηρίαν των, καὶ ἀναλαβόντες τὴν ἀληθινὴν τερατώδη των μορφήν, τὸν ἐνέπτυον καὶ τὸν ἐκολάφιζον καὶ τοῦ ἐσκέπαζον τὸ πρόσωπον, διὰ νὰ τὸν εἰρωνεύωνται, ἐρωτῶντές τον ποῖος τὸν ἔκτυπησε. Καὶ εἰς τὸ ὠμὸν καὶ κατάπτυστον τοῦτο ἔργον συνέπραττον οἱ σύνεδροι μετὰ τῶν ὑπηρετῶν κυλιόμενοι ὅλοι εἰς τὴν αὐτὴν ἄβυσσον τῆς κακίας καὶ τοῦ σατανικοῦ σκοτασμοῦ.

Ἀλλὰ τὸ ζητούμενον ἦτο τὸ αἷμα του. Καί, διὰ νὰ χυθῇ τοῦτο, ἐχρειάζετο ἡ χεὶρ τοῦ Ρωμαίου ἄρχοντος, τοῦ Πιλάτου.

Ἡ ἀνάκρισις, τὴν ὁποίαν οὗτος ἐνήργησε, δὲν παρουσίαζε κανὲν στοιχεῖον ἐνοχῆς. Ἐκ τῶν πληροφοριῶν, ἃς συνέλεξεν ἐκ τῆς προσωπικῆς του ἐντυπώσεως, εἶχε πεισθῆ, ὅτι δὲν ὑπῆρχε παρὰ ζήτημα μίσους τῶν ἀρχόντων Ἰουδαίων μὲ μίαν βάσιν κατηγορίας καθαρῶς θρησκευτικῆς, ἀδιάφορον διὰ τὸν ρωμαϊκὸν νόμον. Ἀλλὰ Φαρισαῖοι καὶ Γραμματεῖς καὶ πολυάριθμος ὄχλος, μανιωδῶς φανατισμένος, ὠρύοντο ζητοῦντες τὸν θάνατον τοῦ Ἰησοῦ. Καὶ ὅταν εἶδον, ὅτι ἡ καθαρῶς Ἰουδαϊκὴ θρησκευτικὴ ἄποψις δὲν ἐπεβάλλετο εἰς τὴν προσοχὴν τοῦ Πιλάτου, ἐκεῖ ἐπὶ τόπου μετέβαλον τὸ κατηγορητήριον. Κατήγγειλαν τὸν Ἰησοῦν ὡς ἐχθρὸν τῆς ρωμαϊκῆς κυριαρχίας, ἐξελαρυγγίσθησαν διακηρύττοντες τὴν ἀπόλυτόν των πρὸς τὸν Καίσαρα ἀφοσίωσιν, αὐτοὶ οἱ πατριῶται κωμῳδοί, καί, διὰ νὰ συντρίψουν πάντα δισταγμὸν τοῦ Πιλάτου, ἐκβεβακχευμένοι ὑπὸ τῆς λύσσης, τὸν ἠπείλησαν ὅτι ἤθελον τὸν καταγγείλει ὡς ἐχθρὸν τοῦ Καίσαρος ἐὰν ἀπέλυε τὸν Ἰησοῦν.

Πρὸ τῆς ἀπειλῆς ταύτης ὁ Πιλᾶτος παρέλυσε. Κατηγγελμένος καὶ δι' ἄλλας αἰτίας, τρέμων τὰς ραδιουργίας καὶ τὴν αὐθαιρεσίαν τῆς Ρώμης, εὗρεν ὅτι ἠδύνατο νὰ ἀποτρέψῃ ἀπὸ τὸν ἑαυτόν του καὶ τὴν καταιγίδα, ἀλλὰ καὶ τὰς ἠθικὰς εὐθύνας διὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀθῴου, πλύνων ἁπλῶς τὰς χεῖράς του, ἀνακηρύττων τὴν ἀθωότητα τοῦ θύματος, ἀλλὰ καὶ παραδίδων αὐτὸ εἰς σφαγήν !

Καὶ ἤδη ὁ δίκαιος, ἀνηρτημένος εἰς σταυρόν, ἀποθνήσκει ἐπὶ τοῦ Γολγοθᾶ. Τὰ νῶτά του εἶνε αἱματηρὰ ηὐλακωμένα ἀπὸ τὰς πληγάς, αἱ ὁποῖαι τοῦ εἶχαν δοθῆ ἐνῷ ἐκρατεῖτο δεδεμένος εἰς ἕνα στῦλον, μὲ μάστιγα δερματίνων λωρίων φέρουσαν προσηρμοσμένα κοῦ τεμάχια ὀστῶν καὶ μολύβδου. Ἀπὸ τὰς καρφωμένας χεῖρας καὶ τοὺς πόδας του ρέει ὡσαύτως τὸ αἷμα· ἡ μορφή του, ἠφανισμένη ἀπὸ τὴν ἀϋπνίαν καὶ τὰς κακώσεις, καταντᾷ ἀγνώριστος τώρα ἀπὸ τὴν ῥρίκην τῶν πόνων τῆς σταυρώσεως. Εἰς τοῦ ἀφορήτους σωματικοὺς πόνους προστίθεται τεράστιος ὄγκος θλίψεως ἐκ τῶν ὀνειδισμῶν καὶ τῶν ὕβρεων, αἱ ὁποῖαι καὶ εἰς τὴν θέσιν του ἀκόμη ἐκείνην ἐξακοντίζονται ἀπὸ τὰς στόματα τῶν ἐχθρῶν καὶ τῶν φονέων του. Καὶ ἔρχεται ὥρα κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ ἄβυσσος τῆς ὀδύνης, αὐτόν, πάσχοντα καὶ τώρα ὄχι μόνον ὑπὲρ ἡμῶν ἀλλὰ καὶ ἀντὶ ἡμῶν, ζητεῖ νὰ τὸν καταπίῃ. Καὶ ἐνέσκηψε στιγμή, καθ' ἣν εἰς μίαν τρομερὰν ἐγκατάλειψιν, εἰς τὴν ὁποίαν ἐνέπεσεν αὐτὸς ὁ βαστάσας ἐπὶ τοῦ ὤμου του τὰς ἰδικάς μας ἁμαρτίας, μὲ φωνὴν ἀφάτως πένθιμον, θρηνώδη, σπαρακτικήν, τῆς ὁποίας πνιγηροτέρα οὐδέποτε ἤχησεν ἐπὶ τῆς γῆς, εἶπε· «Θεέ μου, Θεέ μου, ἵνα τί με ἐγκατέλιπες;» Καὶ κατὰ τὴν ὥραν ἐκείνην οἱ μαθηταί του ἦσαν κρυμμένοι. Μόνον αἱ γαλιλαῖαι γυναῖκες, μακρὰν ἱστάμεναι, ἐθρήνουν καὶ ἐστηθοκοποῦντο· ἡ δὲ μήτηρ του, παρὰ τὸν σταυρὸν εὑρισκομένη, τοῦ ἐσπάραζε περισσότερον τὴν ψυχὴν μὲ τὴν πικρὰν ῥομφαίαν, ἡ ὁποία διέσχιζε τὴν ἰδικήν της.

Ἀλλ' ἡ ζοφερὰ δοκιμασία παρῆλθεν. Ὁ μέγας μάρτυς τῆς ἀγάπης ἠδυνήθη νὰ συνθέσῃ ἐπὶ τοῦ σταυροῦ τὸν ὡραιότερον πρὸς αὐτὴν ὕμνον, συγχωρῶν τοὺς σταυρωτάς του. Καὶ τὴν ὑστάτην ὥραν, συνέχων πᾶσαν σωματικὴν ἀλγηδόνα, ὑψώνων τὴν κεφαλήν του ὑπὲρ τὰ σκοτεινὰ κύ-

ματα τῆς βαρυθυμίας καὶ ἀνατείνων τὴν ψυχήν του πρὸς τὸν ἐν οὐρανοῖς πάτερα, οἱ κόλποι τοῦ ὁποίου θὰ ἀπέδιδον τὴν γαλήνην εἰς αὐτὸν τὸν τόσον τυραννηθέντα ἀπὸ τὴν τρομερωτέραν ὅλων τῶν ἀνθρωπίνων θυελλῶν, ἀνεφώνησε· «Πάτερ, εἰς χεῖράς σου παραθήσομαι τὸ πνεῦμά μου».

Ἔπειτα, ἐνῷ σιγὴ καὶ σκοτία καὶ φρίκη ἤρχιζε νὰ περικαλύπτῃ τὸν Γολγοθᾶν, ὁ Ἰησοῦς, δηλώνων τὸ τέλος του ἀλλὰ καὶ τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς ἀποστολῆς του, ἀφῆκε φωνὴν μεγάλην «τετέλεσται». Καὶ ἡ σεπτὴ ἐκείνη κεφαλή, ἄμορφος καὶ ἀγνώριστος, φέρουσα τὰ στίγματα τῶν ἐκ τοῦ ἀκανθίνου στεφάνου αἱμάτων καὶ τῆς μεγάλης ἀγωνίας βαθύτατα τὰ ἴχνη, προσέκλινε νεκρά.

Ζ'.

ΤΟ ΜΕΓΑ ΣΑΒΒΑΤΟΝ

Οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τῶν Ἰουδαίων ἐπέδειξαν καὶ περὶ τὴν ἑσπέραν τῆς Παρασκευῆς ὅλην ἐκείνην τὴν λεπτολόγον τυποευλάβειαν, ἡ ὁποία, εἰς τὰς περιόδους θρησκευτικῆς καταπτώσεως καὶ διαστροφῆς, ἀπομένει τὸ μόνον προσωπεῖον ἀρχόντων, ἀνοσίων κατ' οὐσίαν καὶ ἐκμεταλλευτῶν. Αἱ εὐρύχωροι κοιλίαι των ἐδέχθησαν τὸν θάνατον τοῦ Δικαίου μὲ τὴν μεγαλητέραν ἡδονήν. Τίγρεις δὲν θ' ἀνεκίνουν τὰς αἱματολούστους γλώσσας των μὲ τόσην εὐχαριστησιν.

Καὶ ὅμως ἡ ἁγιωσύνη των προέβαλεν ἔξαφνα ἀκριβολόγος καὶ τεταραγμένη. Μὲ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου θὰ ἤρχιζε τὸ Πάσχα, ἡ μεγάλη ἡμέρα τοῦ Σαββάτου, κατὰ τὸ Ἰουδαϊκὸν ὡρολόγιον. Παρουσιάσθησαν λοιπὸν ἐπιμεληταὶ καὶ κηδεμόνες τῆς καθαρότητός του. Καὶ ὑπέβαλον τὴν ἀξίωσιν ὅτι, πρὶν ἡ ἀποκρυβοῦν αἱ τελευταῖαι ἀκτῖνες τοῦ ἄστρου τῆς ἡμέρας, τὰ σώματα τῶν σταυρωθέντων ἔπρεπε νὰ εὑρεθοῦν σκεπασμένα εἰς τοὺς τάφους.

Ἡ παρατήρησις των ἔγινε δεκτή. Οἱ ἐπὶ τῶν σταυρῶν ἀνηρτημένοι ἐπεθεωρήθησαν. Καὶ οἱ μὲν δύο λῃσταί, ρωμαλέα σώματα, διὰ τῶν ὁποίων δὲν διῆλθε καμμία καταιγὶς τόσον σκληρῶν παθημάτων καὶ συγκινήσεων, εὑρέθησαν ζωντανοὶ ἀκόμη. Συνέτριψαν λοιπὸν τὰ σκέλη των μὲ βαρεῖαν σφῦραν καὶ ἐπετάχυναν τὸν θάνατόν των.

Τοιαύτη ἀνάγκη ὅμως δὲν παρουσιάσθη διὰ τὸν Ἰησοῦν, ἤδη καταβεβλημένον πρὸ τῆς σταυρώσεως ὑπὸ τῆς σφοδρότητος τῶν ψυχικῶν κλυδωνισμῶν καὶ ὑπὸ τῆς ἀγριότητος τοῦ ἐναντίου του μίσους, ἐκδηλωθέντος μὲ τόσην βδελυρίαν καὶ σκληρότητα. Ὁ θάνατός του ἦτο ἤδη γεγονός. Τὸν ἐδείκνυον βέβαιον ὅλα τὰ φαινόμενα καὶ τὸν ἐπιστοποίησεν ἀδιαφιλονεικήτως ἡ ἐκροὴ ὑδατώδους αἵματος ἀπὸ τὴν διὰ τοῦ λογχισμοῦ πληγήν, βέβαιον σημεῖον τῆς ἀλλοιώσεως τοῦ αἵματος διὰ τοῦ θανάτου. Δὲν συνέτριψαν λοιπὸν τοῦ Ἰησοῦ τὰ σκέλη. Εἰς τὸ ἐπεισόδιον τοῦτο δὲν ἐδόθη τότε καμμία προσοχή. Καὶ ὅμως καὶ ἐδῶ ἐξεπληρεῦτο θαυμασίως ἡ Γραφή, ἥτις εἶχε προείπει· «ὀστοῦν αὐτοῦ οὐ συντριβήσεται».

Ἀλλ' ἀπὸ ποίους καὶ ποῦ θὰ ἐθάπτετο ὁ Ἰησοῦς; Οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἐλογάριαζαν νὰ τὸν ρίψουν εἰς κανένα λάκκον, μαζὶ μὲ τοὺς νεκροὺς τῶν λῃστῶν, διὰ νὰ τὸν συνοδεύσῃ καὶ εἰς τὸν τάφον ὁ ἐξευτελισμὸς καὶ ἡ ἀτιμία. Ποῖος δὲ ἄλλος θὰ ἐφρόντιζε περὶ αὐτοῦ; Ὁ Πιλᾶτος ἠδύνατο νὰ ἐπιτρέψῃ ἔντιμον ταφήν. Ἀλλ' ἡ μέχρι τοῦ πραιτώρος ὁδὸς δὲν ἦτο εὔκολος διὰ τὸν καθένα.

Εἰς τὴν κρίσιμον ἐκείνην περίστασιν Ἰωσὴφ ὁ ἀπὸ Ἀριμαθείας, ἀνὴρ διακεκριμένος καὶ πλούσιος, τοῦ συνεδρίου μέλος, ἐτόλμησεν. Ἡ εὐαγγελικὴ αὕτη ἔκφρασις εἶνε εἰς ἄκρον χαρακτηριστική. Ὁ θάνατος δὲν εἶχεν ἀμβλύνει τὸ φαρισαϊκὸν μῖσος. Ἡ κάμινος τοῦ πάθους ἐξηκολούθει καὶ κατὰ τοῦ νεκροῦ. Καὶ ἐκεῖνος ὅστις ἤθελε δείξει τιμὴν πρὸς τὸ θῦμα, ἔστω καὶ διὰ σεμνὴν μόνον ταφήν, ἦτο βέβαιον ὅτι θὰ ἐξήγειρεν ἐναντίον του τὴν ἀνεξιλέωτον μοχθηρίαν τῶν φονέων του.

Ὁ Ἰωσὴφ ἕως τότε δὲν εἶχε δώσει δείγματα τοιαύτης ἀνδρικότητος. Φίλος τοῦ Ἰησοῦ, ἦτο ὅμως ἐκ τῶν λανθανόντων. Ἀνῆκεν εἰς τοὺς μετρίους ἐκείνους χαρακτῆρας, οἱ ὁποῖοι ἀσπάζονται τὸ ἀγαθόν, ἀλλὰ λαμβάνουν συγχρόνως ὅλα τὰ μέτρα των, ὥστε νὰ μὴ διακινδυνεύσουν κοινωνικὴν ὑπόληψιν καὶ τὴν λοιπὴν των ἡσυχίαν χάριν αὐτοῦ. Καὶ ὅμως τώρα τολμᾷ. Τοῦ Ἰησοῦ τὸ αἷμα, τὸ ἐκχυθὲν ὑπὲρ τῆς ζωῆς τοῦ κόσμου, τελεῖ ἀμέσως τοὺς θριάμβους του.

Ὅτε ὁ Ναζωραῖος φαίνεται μηδενισμένος, ἐξανατέλλει μυριάκις ἰσχυρότερος. Καὶ ὑπὸ τὴν ἐξ αὐτοῦ μυστηριώδη ταύτην ἕλξιν καὶ ψυχικὴν τόνωσιν, ὁ ἐξ Ἀριμαθείας βουλευτής, συμβουλευόμενος μόνην τὴν συνείδησίν του, λατουργῶν μόνον εἰς τὸ καθῆκόν του, ἀψηφῶν ἀρχιερέων καὶ φαρισαίων τὴν ἐκδικητικὴν ἐμπάθειαν, ἐνεφανίσθη πρὸς τὸν Πιλᾶτον καὶ ἐζήτησε νὰ τῷ δοθῇ πρὸς ταφὴν τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. Ὁ Ρωμαῖος ἄρχων δὲν ἐδυσκολεύθη νὰ δεχθῇ τὴν παράκλησιν. Ἡ τεταραγμένη ἐκ τῆς ἀνάνδρου ἐγκληματικῆς ὑποχωρήσεως πρὸς τὰς ἰουδαϊκὰς κραυγὰς ψυχή του ἐνόμισεν ἴσως, ὅτι διώρθωνεν ἔν τινι μέτρῳ τὸ ἄδικημα ἐπιτρέπουσα ἔντιμον ταφὴν εἰς τὸ θῦμα τοῦ ἐκφυλισμοῦ της.

Τὸ παράδειγμα τοῦ Ἰωσὴφ μετέδωκε τὴν τόλμην καὶ εἰς τὸν ἄλλον ἐπίσημον Ἰουδαῖον, τὸν Νικόδημον, περικρύψαντα ἕως τότε τὴν πρὸς τὸν Ἰησοῦν ἐκτίμησίν του. Ἀπέφυγε νὰ πλησιάσῃ φανερὰ τὸν διδάσκαλον καὶ ὅτι ἀκόμη τὸ νέφος τῆς φαρισαϊκῆς ὀργῆς ἦτο εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ σχηματισμοῦ του. Καὶ ὅμως τώρα, ὅτε ὁλόκληρον τὸ ἡφαίστειον τοῦ μίσους ἐξηκόντιζεν ἀκόμη τοὺς φονικοὺς μύδρους του, ἐπεφάνη καὶ αὐτὸς παρὰ τὸ πλευρὸν τοῦ Ἰωσήφ.

Ἐν πρώτοις, φυσικά, ἀπήλλαξαν τὸν σταυρὸν ἀπὸ τὴν θέσιν, εἰς τὴν ὁποίαν εἶχεν ἐμπαγῆ, τὸν προσέκλιναν δὲ μετὰ προσοχῆς ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Φεῦ! ὁποία θλιβερὰ παραμόρφωσις ἡ συντελεσθεῖσα ἐπὶ τοῦ διδασκάλου! Ἡ ἄνθησις του ὅλη εἶχε διαρρεύσει, καὶ τὸ φρικῶδες μαρτύριον τοῦ εἶχε λεηλατήσει ὅλην τὴν νεότητα καὶ τὴν καλλονήν. Καὶ ὅμως ἀπὸ τὸ στόμα ἐκεῖνο εἶχεν ἐξέλθει τόση δύναμις καὶ διδαχὴ καὶ παρηγορία. Ἀπὸ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐκείνους εἶχεν ἀκτινοβολήσει τόση ἀγαθότης καὶ συμπάθεια καὶ ἐπ-

σπλαγχνία. Καὶ οἱ καταπληγωμένοι ἐκεῖνοι πόδες καὶ αἱ αἱμόφυρτοι χεῖρες δὲν εἶχον εὕρει ποτὲ των τὴν παραμικρὰν ἡσυχίαν, ἀδιακόπως ἀπησχολημέναι εἰς τὸ μοχθεῖν καὶ εὐεργετεῖν.

Μὲ τὸν σπαραγμὸν εἰς τὴν καρδίαν, μὲ τὰ δάκρυα εἰς τοὺς ὀφθαλμούς, ἐνήργησαν τὴν ἀποκαθήλωσιν. Ἔπλυναν δὲ τὸν νεκρὸν καὶ τὸν ἐνετύλιξαν εἰς σινδόνα καθαράν, τὴν ὁποίαν εἶχε φέρει ὁ Ἰωσήφ, ἀφοῦ τὴν ἐρράντισαν μὲ ἀρώματα σμύρνης καὶ ἀλόης, κομισθέντα ὑπὸ τοῦ Νικοδήμου.

Ὁ ἥλιος ἐπλησίαζεν ἤδη πρὸς τὴν δύσιν του. Ἄνθρωποι δὲ τῶν ἀρχόντων τῶν Ἰουδαίων, ἐπιβλέποντες, ἐβλαζον, ὅπως ἐπισπευθῇ ὁ ἐνταφιασμός. Οὕτω ὁ Ἰωσὴφ ἔκαμε τὴν ἀπόφασίν του. Πλησίον τοῦ Γολγοθᾶ εἶχεν ἰδικόν του κῆπον ὁ μνημεῖον μονόλιθον, τὸ ὁποῖον εἶχε λαξεύσει διὰ τὸν ἑαυτόν του. Ἐκεῖ λοιπὸν ἀπέθηκαν τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ, φροντίσαντες μετὰ τὴν ἔξοδον νὰ φράξουν τὴν θύραν μὲ μίαν πέτραν μεγάλην. Ἠδύναντο ἄρα οἱ Χριστοκτόνοι νὰ κοιμηθοῦν πλέον ἥσυχοι. Τὰ βλέμματα τοῦ Ναζωραίου, τὰ ὁποῖα τόσον τοὺς ἠνώχλουν καὶ τοὺς ἔκαιον, κατέκειντο σβυσμένα εἰς τὴν σκοτίαν τοῦ τάφου.

Καὶ ὅμως τὴν νύκτα ἐκείνην διῆλθον ὡς ἐπάνω εἰς ἀναμμένους ἄνθρακας. Τὰ σημεῖα, τὰ ὁποῖα συνέβησαν κατὰ τὸ ἐπὶ τοῦ σταυροῦ ψυχορράγημα τοῦ Ἰησοῦ, ἤρχοντο εἰς τὸν νοῦν των, ἀλλὰ μόνον διὰ νὰ τοὺς σκοτίσουν περισσότερον, ὡς συμβαίνει εἰς ὅλους τοὺς πεπωρωμένους, οἱ ὁποῖοι ἔκλεισαν ὀπίσω των τὸν δρόμον τῆς μετανοίας. Τότε ἡ τεταραγμένη ψυχή των ἐνεθυμήθη τοὺς λόγους τοῦ Ἰησοῦ, ὅτι ἔμελλε νὰ ἀνεγερθῇ τρεῖς ἡμέρας μετὰ τὸν θάνατόν του, καὶ κατελήφθησαν ὅλοι ὑπὸ φρίκης.

Μετὰ ἕνα τοιοῦτον φόβον, ἀπαραίτητον εἶνε νὰ δεχθῶμεν, ὅτι, ἂν δὲν ἠδύναντο νὰ καταφύγουν νύκτα εἰς τὸν Πιλᾶτον, ἀλλ' ἐξάπαντος ἔστειλαν εἰς τὸν τάφον ἰδικούς των ἀνθρώπους πρὸς φύλαξιν. Οὐχ' ἧττον τὴν πρωΐαν ἠθέλησαν νὰ λάβουν τελείως ἀσφαλιστικὰ μέτρα δυνάμενα νὰ προλάβωσι πᾶσαν κλοπὴν τοῦ σώματος τοῦ Ἰησοῦ.

Ὁ Πιλᾶτος ἐδέχθη τὸ αἴτημά των. Διὰ τὴν ἡμέραν τοῦ Πάσχα χάριν τῆς τάξεως τῆς ἑορτῆς, ἦτο εἰς τὴν διάθεσίν των στρατιωτικὴ κουστωδία. Τοῖς ἐδήλωσε λοιπόν, ὅτι ἠδύναντο ἐξ αὐτῆς νὰ χρησιμοποιήσουν ὅσον ἀριθμὸν ἤθελον διὰ τὴν φρούρησιν τοῦ τάφου.

Μετ' ὀλίγα λεπτὰ τὰ πάντα ἦσαν ἐν τάξει. Αὐτοὶ οἱ ἴδιοι—ἀρχιερεῖς καὶ φαρισαῖοι—μετέβησαν ἐπὶ τόπου, ἐβεβαιώθησαν ὅτι ὁ νεκρὸς ἦτο ἐν τῷ τάφῳ, τὸν ἔφραξαν πάλιν διὰ τοῦ λίθου τοῦ μεγάλου, ἐπὶ πλέον τὸν ἐσφράγισαν καὶ ἀφῆκαν φρουράν.

Ἠδύναντο λοιπὸν τώρα νὰ ἡσυχάσωσι.

Προσδοκία ματαία.

Ὁ σιωπηλὸς ἐκεῖνος τάφος τοὺς ἐτάραττε περισσότερον παρὰ ἡ Ρώμη. Καὶ ὁ ἐντός του κατακείμενος νεκρὸς τοὺς ἐθορύβει σφοδρότερον παρὰ ὁ Καῖσαρ καὶ οἱ λεγεῶνές του.

ΜΙΧ. Ι. ΓΑΛΑΝΟΣ

Η ΑΝΑΣΤΑΣΙΣ

Ὁ Ἰησοῦς τὸ εἶχε προείπει. «Καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστήσεται». Καὶ ἀνέστη.

Τὸ δόγμα τοῦτο προβάλλει καὶ ἐμπειρικῶς ἀκαταμάχητον, διότι ἡ δογματικὴ τῆς Ἐκκλησίας τὸ παρέλαβεν ὠχυρωμένον μὲ ὅλας τὰς βεβαιώσεις τῆς ἱστορίας.

Ὁ φαρισαϊσμός, εἶνε ἀληθές, προσεπάθησε νὰ διαψεύσῃ τὴν ἀνάστασιν. Ἀλλ' ἡ βάσις, εἰς τὴν ὁποίαν ἐστήριξε τὴν ἄρνησίν του, μένει θαμμένη ὑπὸ τὸν ὄγκον τοῦ γελοίου. Τί ἰσχυρίσθηταν οἱ ἄρχοντες τῶν Ἰουδαίων πρὸ τῆς κενότητος τοῦ μνήματος καὶ τῆς ἀπουσίας τοῦ σώματος τοῦ Ἰησοῦ; Ὅτι τὸ ἔκλεψαν οἱ μαθηταί, ἐνῷ οἱ στρατιῶται, οἱ ὁποῖοι ἐφύλαττον, παρεδόθησαν εἰς ὕπνον. Αὐτὴ ὑπῆρξεν ἡ ὑπεβολιμαία κατάθεσις τῶν φρουρῶν. Ἀλλ' ἤδη ἡ ἀρχαία ἀπολογητικὴ τῆς Ἐκκλησίας ἐξήλεγξε τὸ ψεῦδος. Ἰσχυρισμὸς τοιοῦτος, βασιζόμενος εἰς τὴν μαρτυρίαν ἀνθρώπων, οἵτινες εἶδον κοιμισμένοι, μαρτυρεῖ μόνον ὅτι ἡ πώρωσις δύναται νὰ τολμᾷ ὅ,τι θὰ ἐντρέπετο ἐν φρενοκομεῖον.

Καὶ ὁ παραλογισμὸς οὗτος μὴ εἶνε ὁ μόνος; Ἔκλεψαν οἱ μαθηταί; Ἀλλ' αἱ νοητικῶς καὶ ἠθικῶς διὰ τῆς σταυρώσεως τοῦ Ἰησοῦ συντετριμμέναι αὗται ὑπάρξεις ἦσαν ἱκαναὶ διὰ τοιοῦτο τόλμημα, τὴν αὔριον ἀμέσως, καὶ ἐνῷ περὶ τὸν τάφον ἦσαν ξίφη καὶ λόγχαι; Ἐκτὸς πλέον ἂν νεώτεροι φαρισαῖοι ἤθελον ἰσχυρισθῇ, ὅτι οἱ στρατιῶται ἐκοιμήθησαν καὶ κοιμισμένοι ἐτηλεγράφησαν πρὸς τοὺς μαθητάς, ὅτι ἠδύναντο νὰ ἔλθουν, ὅπως ἐπωφεληθῶσιν ἀπὸ τὸ ρογχαλητό των!

Ἡ ἀπιστία τοῦ παρελθόντος ἰδίᾳ αἰῶνος ἀνενέωσε κατ' ἄλλον τρόπον τὰς ἰουδαϊκὰς προσπαθείας. Ἐζήτησε νὰ ἀρνηθῇ τὴν ἀνάστασιν ἀρνουμένη τὴν πραγματικότητα τοῦ θανάτου τοῦ Ἰησοῦ καὶ ὑποκαθιστῶσα εἰς αὐτὴν μίαν ἁπλῆν νεκροφάνειαν προελθοῦσαν δηθεν ἀπὸ βαρεῖαν λιποθυμίαν. Ἀλλ' ἡ Θεία Πρόνοια ἐφρόντισεν ἤδη ἐπὶ τοῦ σταυροῦ νὰ καταστήσῃ ἀκίνδυνον καὶ τὴν σοφιστείαν ταύτην.

Τὸ ὑδατῶδες αἷμα, τὸ ὁποῖον ἐξῆλθεν ἀπὸ τὴν πλευρὰν τοῦ Ἰησοῦ ὑπὸ τὸν λογχισμὸν τοῦ Ρωμαίου στρατιώτου, πιστοποιεῖ ἀκαταμαχήτως τὴν πραγματικότητα τοῦ ἐνσκήψαντος θανάτου κατὰ τὰς περὶ τούτου σπουδαιοτάτας παρατηρήσεις τῶν ἰατρῶν Cruner πατρὸς καὶ υἱοῦ, καὶ τοῦ περιφήμου Σίμψων, καθηγητοῦ τῆς ἰατρικῆς ἐν Ἐδιμβούργῳ.

Οἱ μὴ ἔχοντες πάλιν τὴν ἀθλιότητα τοῦ νὰ ἀρνῶνται τὴν πραγματικότητα τοῦ θανάτου εὑρέθησαν στενοχωρημένοι ἀπὸ τὰς ἐμφανίσεις τοῦ Ἰησοῦ πρὸς τοὺς μαθητάς του. Ἀφοῦ οὗτοι τὸν εἶδον, τί ἄλλο λαμπρότερον ἠμπορεῖ νὰ μαρτυρήσῃ τὴν ἀνάστασίν του;

Ἀλλ' ἡ ἀπιστία εἶνε εὐμήχανος. Ἕνα ἔχουσα κανόνα, ὄχι νὰ προσαρμόζῃ τὰς πεποιθήσεις της πρὸς τὰ γεγονότα, ἀλλὰ νὰ μεταπλάττῃ τὰ πράγματα κατὰ τὰς ἰδικάς της δοξασίας, δὲν ἐδίστασε νὰ ἰσχυρισθῇ ὅτι οἱ

μαθηταὶ δὲν εἶδαν τὸν διδάσκαλόν των, ἀλλ' ἐνόμισαν ὅτι τὸν εἶδαν. Πῶς συνέβη τοῦτο; Ἡ ἐξήγησις εὑρέθη πρόχειρος. Προκατειλημμένοι ὅτι θὰ τὸν ἔβλεπον, δι' αὐθυποβολῆς ἐφαντάσθησαν ὅτι τὸν εἶδον!

Προκατειλημμένοι; Ἀλλὰ πῶς; Τὸ Εὐαγγέλιον βεβαιώνει ἀκριβῶς τὸ ἐναντίον. Καὶ ὀλίγον ἀμερόληπτος ἐξέτασις θέλει μᾶς πείσει, ὅτι εἰς τοὺς μαθητὰς ἐκείνους ἐδέσποζεν ἡ προκατάληψις ὅτι μὲ τὸν θάνατον τὰ πάντα ἐτελείωσαν καὶ δὲν ἤθελον πλέον τὸν ἰδεῖ. Διότι οἱ τελῶναι ἐκεῖνοι καὶ οἱ ἁλιεῖς εἶχον ἰουδαϊκὴν ἀντίληψιν περὶ τοῦ Μεσσίου. Τὸν ἐπερίμεναν θριαμβευτὴν ἄνευ θανάτου. Δι' αὐτὸ εἰς ὅλας τὰς περιστάσεις οἱ λόγοι του περὶ παθῶν καὶ ἀναστάσεως εὕρισκον τόσον κλειστὴν καὶ ξένην τὴν ψυχήν των, ὥστε νὰ παρέρχωνται ἀπαρατήρητοι. Μὴ οὕτω δὲν συμβαίνει εἰς ὅλας τὰς ἰσχυρὰς προκαταλήψεις, αἱ ὁποῖαι μένουν κωφαὶ καὶ τυφλαὶ πρὸς πᾶν ὅ,τι φέρει ἔξω ἀπὸ τοὺς ὁρίζοντας τοὺς ἰδικούς των;

Καὶ διὰ τοῦτο, ἐνῷ ἡ τρίτη ἡμέρα ἐπεφάνη, αὐτοί, ἐγκλειστοι εἰς τὸ ἀνώγεων, μένουν καταφοβισμένοι ὑπὸ τὴν δεσποτικὴν καὶ ἐκδημενιστικὴν ἐπιρροὴν τῆς ἰουδαϊκῆς ἐχθρότητος.

Προκατειλημμένοι οἱ μαθηταὶ ὑπὲρ τῆς ἀναστάσεως; Ἀλλ' ἡ ψυχολογία των ὁλόκληρος εἶνε ἐκκαθαρισμένη ἀπὸ τὰ ἴδια γραπτά των. Αὐτοὶ βλέπουν καὶ δὲν θέλουν νὰ ἰδοῦν. Ἔχοντες ἐνώπιόν των σῶμα, ἀγαποῦν νὰ πιστεύουν ὅτι δὲν ἔχουν παρὰ φάντασμα. Διότι ἀναγνώσκτε τὰ Εὐαγγέλια. Ἡ Μαγδαληνή, τὴν ὁποίαν μερικοὶ τῶν νεωτέρων παριστῶσιν ὡς γυναῖκα πυρεσσούσης φαντασίας, τόσον εἶνε ξένη πρὸς τὴν ἰδέαν τῆς ἀναστάσεως, ὥστε μεταβαίνει εἰς τὸ μνῆμα φέρουσα μύρα διὰ τὸν νεκρὸν τοῦ Ἰησοῦ· ὅτε δὲ τὸν βλέπει ζωντανόν, ὑπὸ τὸ νέφος τῆς προκαταλήψεως τὸν ἐκλαμβάνει ὡς τὸν κηπουρόν. Καὶ μόνον νικωμένη ἀπὸ τὴν ἐνάργειαν τοῦ γεγονότος, ἀναγκάζεται νὰ τὸ πιστεύσῃ. Οἱ δὲ μαθηταί; Αὐτοὶ ἀκούουν ἀπὸ τὰς γυναῖκας τὴν ἀνάστασιν καὶ θεωροῦν μωρολογίαν τὰ λεγόμενα.

Διότι κακῶς νομίζεται ὅτι μόνος ὁ Θωμᾶς ὑπῆρξε δύσπιστος πρὸς τὸ εὐφρόσυνον ἄγγελμα. Καὶ οἱ ἄλλοι δέκα ὑπῆρξαν ἀδελφοὶ τοῦ Θωμᾶ ὄχι ἁπλῶς εἰς ἀμφιβολίαν, ἀλλ' αὐτόχρημα εἰς ἀπιστίαν. Πότε δὲ πιστεύουν; Μόνον ὅταν τοὺς ἔπεισε μὲ ὅλα τὰ σημεῖα τῆς ζωῆς καὶ τῆς πραγματικότητος τῆς παρουσίας του· ὅταν τοῖς ἔδειξε τὰς χεῖράς του καὶ τοὺς πόδας του μὲ τὰς πιστοποιήσεις τῶν ἥλων καὶ τοῖς ἐφανέρωσε τὴν λογχισμένην του πλευράν· μόνον ὅταν ἔφαγεν ἐνώπιόν των ψητὸν ὀψάριον καὶ μέλι, ἐνεφανίσθη δὲ ἐπανειλημμένως καὶ συνανεστράφη μαζί των εἰς Ἱερουσαλήμ, εἰς Γαλιλαίαν καὶ εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν. Οὕτω μόνον τὸν ἐπίστευσαν ἀναστάντα, ἀφοῦ τὸν ἤκουσαν, τὸν εἶδον, τὸν ἐψηλάφησαν, ὡς λέγει ὁ Ἰωάννης, ἤτοι, ἀφοῦ τοῖς ἐπεβλήθη ἡ ἀλήθεια δι' ὅλων τῶν ἁδῶν τῆς ἀμέσου ἀντιλήψεως καὶ τῆς αὐστηροτάτης παρατηρήσεως.

Δι' αὐτὸ κατόπιν τὸν κηρύττουν ὅτι ἀνέστη καὶ διαλαλοῦν τὸ ὄνομά του μὲ πάντα κίνδυνον καὶ μὲ πᾶσαν αὐταπάρνησιν, καὶ σφραγίζουν τὴν πίστιν των μὲ τὸ αἷμά των. Ἡ ἔκτοτε πορεία των εἶνε ἀνεξήγητος διὰ μιᾶς φαντασίας, ἥτις θὰ ἐψυχρανίζετο πρό τινος σειρᾶς καταδρομῶν καὶ διώξεων, καὶ μόνον ἑρμηνεύεται διὰ μιᾶς ἀδιστάκτου, διαρκοῦς καὶ τελείας πίστεως, ἀπὸ τὴν ὁποίαν δὲν ἠδύναντο ν' ἀπομακρυνθῶσι, διότι ἡ ἀνάστασις τοῦ Χριστοῦ τοῖς ἦτο τόσον βεβαία ὅσον καὶ αὐτὴ ἡ ἰδική των ὕπαρξις. **Τὸν εἶχον ἰδεῖ.** Ἡ ζωή του εἰχεν εἰσδύσει εἰς τὰς ψυχάς των, ἡ παρουσία του τοῖς ἐφανερώθη μὲ ὅλην της τὴν λαμπρότητα καὶ τὴν δύναμιν, καὶ ἠμπόρεσαν νὰ ἀποδῶσι πρωταθλητὰ τῆς ἀληθείας καὶ μάρτυρες, μόνον διότι ἡ δύναμις αὕτη διὰ θείας δωρεᾶς εἶχε καταστῇ καὶ ἰδική των, πληρώσασα ὅλην των τὴν ψυχήν, τὸν νοῦν, τὴν καρδίαν, τὴν θέλησιν.

Καὶ πῶς νὰ τὸν ἀρνηθοῦν πλέον; Ὄχι μόνον τὸν εἶδον ἐπὶ τεσσαράκοντα ἀπὸ τῆς ἀναστάσεως ἡμέρας, ἀλλὰ καὶ τὸν ἔφερον ἐντός των δι' ὑπερφυοῦς σειρᾶς θαυμασίων τὰ ὁποῖα διενηργοῦντο ἐν αὐτοῖς καὶ δι' αὐτῶν. Ἁλιεῖς καὶ τελῶναι, ἔγειναν κήρυκες καὶ διατυπωταὶ τῆς ὑψίστης ἀληθείας. Ὅσα ἔγραψαν ἐπεσκίασαν ἕνα Πλάτωνα. Καὶ ὅσα ἐλάλησαν συνωδεύθησαν ἀπὸ δύναμιν μοναδικὴν καὶ ἀπαράμιλλον εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ κόσμου. Ἄνευ σπουδῶν καὶ Ἀκαδημιῶν, ἀμαθεῖς τῆς χθές, μετέχοντες ἀπὸ τὸν ἄγονον τυπικισμὸν τῆς φυλῆς των, πλήρεις μικρολογιῶν καὶ ἀνοησιῶν, διὰ μιᾶς ἀνεδείχθησαν οἱ σοφώτεροι νόες, αἱ ἁγιώτεραι ψυχαί, τὰ πειστικώτερα στόματα, λειτουργοὶ καὶ καθοδηγοὶ νέας θρησκευτικῆς ζωῆς, ἡ ὁποία ἀποτελεῖ τὸ κατακορύφωμα τῆς ἠθικῆς τελειότητος καὶ τῆς πνευματικῆς ἐξυψώσεως. Καὶ ἡ θεία αὕτη δύναμις, ἡ μαρτυρουμένη διὰ τῆς μᾶλλον ἱστορικῆς πραγματικότητος, εἶνε ἐκείνη, χάρις εἰς τὴν ὁποίαν ἡ ἀνθρωπότης, ὁλοέν προσχωροῦσα εἰς τὴν Χριστιανικὴν πίστιν, ἀνωτέραν ὅλων τῶν ἀρνήσεων καὶ τῶν σοφιστειῶν, σαλπίζει ἀνὰ τοὺς αἰῶνας τὸ κήρυγμα: **Ἀνέστη Χριστός.**

ΜΙΧ. Ι. ΓΑΛΑΝΟΣ

Ο ΕΥΓΝΩΜΩΝ

Ἡ ἐλευθερία τοῦ πνεύματος ἀπὸ τῆς ὕλης διατηρεῖ τὸν ἄνθρωπον εἰς μίαν φωτεινὴν ζωὴν οὕτως ὥστε νὰ ἐπισκοπῇ καὶ νὰ ἀντιλαμβάνηται ὀρθῶς τὰ περὶ ἑαυτόν, νὰ ἀνυψοῦται εἰς τὰ ὑπερκόσμια καὶ νὰ μένῃ ἀσκότιστος ἀπὸ πάσης πλάνης. Ὁ κόσμος σύμπας κατὰ τὴν ἀντίληψιν καὶ κρίσιν τοῦ πνευματικῶς ἐλευθέρου ἀνθρώπου εἶνε ἓν ἀγαθὸν δημιούργημα ἑνὸς ἀπειροτελείου πνεύματος, ἑνὸς παντοδυνάμου καὶ πανσόφου Θεοῦ ζῶντος· ὁ δὲ ἄνθρωπος ἰδίᾳ εἶνε τὸ ἀριστούργημα πάντων τῶν δημιουργημάτων. Διότι εἰς μὲν τὴν σωματικὴν αὐτοῦ ὑπόστασιν καταφαίνεται τὸ ἀπάνθισμα ὅλης τῆς φύσεως, εἰς δὲ τὴν ἄϋλον ψυχήν του τέκνον τοῦ Θεοῦ κατὰ χάριν, βασιλεῦον διὰ τοῦ νοῦ καὶ τοῦ σθένους τῶν συναισθημάτων του, ἤτοι τῆς πρὸς τὸ ἀγαθὸν θελήσεώς του, ἐπὶ σύμπαντος τοῦ ὑλικοῦ κόσμου.

Ὁ ἄνθρωπος, ὁ οὕτω ἐλευθέρως καὶ ἀνεπηρεάστως ἀπὸ τῆς ὕλης σκεπτόμενος, ἄγεται φυσικῶς καὶ ἀναγκαίως εἰς δοξολογίαν πρὸς τὸν Δημιουργὸν διὰ τὴν παντοδυναμίαν καὶ πανσοφίαν του, διὰ τὴν θειότητα καὶ τελειότητα αὐτοῦ, ἣν καθορᾷ εἰς τὰ ποιήματά Του, ἀλλὰ καὶ συναισθάνεται ἐντὸς τῆς ψυχῆς του ἀγάπην εἰλικρινῆ καὶ ζῶσαν καὶ ἐξ ὁλοκλήρου προσκολλᾶται διὰ τοῦ νοῦ καὶ τῆς καρδίας του πρὸς τὸν Δοτῆρα παντὸς ἀγαθοῦ οὐράνιον αὐτοῦ Πατέρα, τὸν πλουτίσαντα διὰ τόσων χαρίτων καὶ μετὰ τόσης δόξης καὶ τιμῆς στεφανώσαντα τὸν ἄνθρωπον ἐν τῷ μέσῳ τοῦ σύμπαντος κόσμου. Εἶνε «εὐγνώμων».

Ὁ εὐγνώμων πρὸς τὸν Θεὸν εἶνε εὐγνώμων καὶ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους τοὺς εὐεργετοῦντας αὐτὸν καὶ πρωτίστως πρὸς τοὺς γονεῖς του. Διότι πάντας τοὺς εὐεργετοῦντας θεωρεῖ ὄργανα τοῦ οὐρανίου Πατρὸς καὶ ἐμπνευσμένους αὐτοῦ ἀντιπροσώπους. Ὁ εὐγνώμων ὑπὸ τὴν ἔννοιαν ταύτην εἶνε ὁ ἀληθῶς εὐγενής, διότι συναισθάνεται, ὅτι εἶνε τέκνον τοῦ οὐρανίου Βασιλέως καὶ δεικνύει τοῦτο εἰς ὅλην αὐτοῦ τὴν συμπεριφορὰν ἐν τῷ βίῳ του. Διὰ τοῦτο εἶνε ὁ ἀληθῶς πιστός, ὁ πάντοτε ἄξιος τῆς προστασίας τοῦ Θεοῦ, καί, κατὰ συνέπειαν ἀναγκαίαν, ὁ ἐν πᾶσι κατευοδούμενος καὶ προκόπτων, ὁ παρὰ πάντων τιμώμενος καὶ ὑπὸ πάντων βοηθούμενος καὶ ὑποστηριζόμενος· διότι πάντων προσελκύει τὴν ἀγάπην καὶ τὴν ἐμπιστοσύνην· διότι ὁ χαρακτήρ του καὶ ἡ καθ' ὅλου φυσιογνωμία του βεβαιοῦσιν, ὅτι οὐδέποτε ἕνεκα ἰδιοτελείας καὶ ἀγωϊστικότητος θὰ ἐπιτρέψῃ εἰς ἑαυτὸν νὰ λυπήσῃ τὸν ὁπωσδήποτε εὐεργετήσαντα. Διὰ τοῦτο ὁ εὐγνώμων εἶνε ὁ ἀληθῶς χαριτωμένος ἄνθρωπος, ὁ πάντοτε πρὸς πάντας πρόθυμος καὶ χρήσιμος, ὁ πρὸς πάντας εὐχαρίστησιν παρέχων καὶ διὰ τοῦτο τιμίαν τὴν ἑαυτοῦ ζωὴν ἀπέναντι πάντων καθιστῶν.

Εἰς ταύτην τὴν ἔννοιαν ἡ πρὸς τοὺς γονεῖς τιμὴ καὶ εὐγνωμοσύνη λέγεται ὑπὸ τῆς θείας ἐντολῆς ἐπίγειος εὐδαιμονία καὶ μακροβιότης.

Ο ΑΓΝΩΜΩΝ

Ἀπιστία πρὸς τὸν Θεόν, ἐγωϊσμὸς καὶ φθόνος κυριεύοντα τὴν ψυχὴν τοῦ ἀνθρώπου κάμνουν τὸν ἀγνώμονα ἢ ἀχάριστον. Οὗτος εἶνε ὁ εὐεργετούμενος καὶ μὴ ἀναγνωρίζων τὴν εὐεργεσίαν. Παρὰ τοῦ Θεοῦ λαμβάνει πληθὺν ἀγαθῶν, τὴν ζωήν, τὴν ὑγείειαν, τὴν καθημερινὴν συντήρησιν, ὁ λαμπρὸς ἥλιος τὸν περιλούει καὶ τὸν ζωογονεῖ, ὁ καθαρὸς ἀὴρ τὸν ἀνακουφίζει καὶ τὸν δροσίζει, ἡ θάλλουσα φύσις τὸν ἐνθουσιᾷ, τὰ ἄνθη τὸν κατευφραίνουν, ὁ οὐρανὸς τὸν φρονηματίζει, καὶ αὐτός, αὐθέδης καὶ ἀνόσιος, ὑβρίζει τὸν Θεὸν ἐν ἔργοις καὶ λόγοις. Βλασφημεῖ τὸ ὄνομά του, δὲν τὸν δοξολογεῖ, δὲν τὸν εὐχαριστεῖ.

Μόνον δὲ ὁ οὕτω ἐν τῷ φανερῷ ἢ ἐν τῷ κρυπτῷ ἀγνώμων καὶ ἀχάριστος πρὸς τὸν Θεὸν εἶνε καὶ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους τοιοῦτος καὶ πρωτίστως πρὸς τοὺς γονεῖς αὐτοῦ. Διότι ἡ ζωὴ ἐν τῷ ἀνθρώπῳ εἶνε ἡ πίστις καὶ ἀγάπη πρὸς τὸν Θεόν, ὁ δὲ μὴ τιμῶν τὸν Θεὸν δὲν ἔχει ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ ἀγάπην ζῶσαν, εἶνε νεκρὸς καὶ δὲν δύναται νὰ ἀγαπᾷ καὶ νὰ εὐγνωμονῇ οὔτε αὐτοὺς τοὺς γονεῖς αὐτοῦ, τοὺς πρώτιστα πάντων ἀγαπήσαντας καὶ εὐεργετήσαντας αὐτόν.

Ὁ ἀγνώμων ἐν τῇ ἀλαζονίᾳ του, τῇ πάντοτε ὑποῦλῳ ἕνεκα τῆς ἀνάγκης, νομίζει τὸν εὐεργέτην ὑποχρεωμένον νὰ τὸν εὐεργετῇ καὶ πάντοτε ἐξευρίσκει καθ' ἑαυτὸν λόγους τῆς ὑποχρεώσεως ταύτης. Ἕνεκα τούτου οὐδέποτε χορταίνει μεθ' ὁσασδήποτε καὶ ἂν λάβῃ εὐεργεσίας.

Τοῦ χειρίστου βαθμοῦ ἀγνώμων εἶνε ὁ φθόνον καὶ μῖσος κατὰ τοῦ εὐεργετοῦντος συναισθανόμενος. Ὁ τοιοῦτος, ἐγωϊστὴς καὶ πονηρὸς ὤν, πλησιάζων δὲ τὸν εὐεργέτην του καὶ βλέπων αὐτὸν εὐκολίαν καὶ δύναμιν ἔχοντα, τῶν ὁποίων ἐκεῖνος στερεῖται, φθονεῖ καὶ μισεῖ. Οὕτως ἐξηγεῖται ψυχολογικῶς τὸ συνήθως ἀπαντώμενον φαινόμενον τῆς ἀληθῶς σατανικῆς ἐχθρότητος τῶν εὐεργετουμένων κατὰ τῶν εὐεργετούντων.

Φοβερὰ κακουργήματα πολλάκις διαπράττονται κατὰ ἀνθρώπων ἀγαθῶν καὶ ἐλεημόνων, καὶ αἰτία μόνη εἶνε ἡ εὐεργεσία, ἡ ὁποία ἔφερε πλησίον αὐτῶν τὸν ἄπιστον καὶ ἐγωϊστήν, τὸν φθονερὸν καὶ μοχθηρόν.

Ὁ ἀγνώμων εἶνε εἷς τῶν χειροτέρων πολεμίων τοῦ ἀγαθοῦ. Παραλύει τὰς ἠθικὰς δυνάμεις· σβύνει τὴν φλόγα τῆς ἀγάπης· ἐκμηδενίζει τὴν δύναμιν τῆς αὐταπαρνήσεως· καταρρίπτει εἰς ἀχρηστίαν τὴν σημασίαν τοῦ ἡρωϊσμοῦ.

Κατὰ τὰς περιστάσεις καὶ κατὰ τὴν ἀνάπτυξιν καὶ τὴν θέσιν, τὴν ὁποίαν ἔχει, δεικνύει καὶ τὰ ἔνστικτά του τὰ καταπικραίνοντα τοὺς ἀγαθοὺς καὶ εὐγενεῖς εὐεργέτας του.

Θέλει πάντες νὰ τῷ εἶνε φίλοι καὶ εὐεργετικοί, αὐτὸς δὲ ἐντός του οὐδὲν ἔχει φίλτρον, οὐδεμίαν στοργήν. Ὑβρίζει σκαιῶς καὶ συκοφαντεῖ κακούργως αὐτοὺς ἐκείνους, τοὺς ὁποίους χθὲς καὶ πρώην προσελιπάρει καὶ ἐκολάκευε. Τὸν ἄρτον τοῦ εὐεργέτου ἔχει εἰς τὸ στόμα του, τὰ ἐνδύματά του φορεῖ, τὴν ὕπαρξίν του, τὴν θέσιν του, τὴν τιμήν του αὐτὴν εἰς ἐκεῖνον ὀφείλει, καὶ οὕτως ἔχων, ἀτιμάζει καὶ μετ' ἀπαθείας ἐξευθενίζει αὐτὸν καὶ τῆς καταστροφῆς του αὐτῆς αἴτιος γίνεται, ὅταν καὶ εἰς μικράν τινα καὶ ἀσήμαντον ἀξίωσίν του δὲν ἀνταποκριθῇ.

Ἂν βλέπετε ἀνθρώπους μεταπίπτοντας αἰφνης καὶ ἀποτόμως ἀπὸ τοῦ πλούτου εἰς τὴν ἐσχάτην πτωχίαν, ἀπὸ περιφανείας εἰς ἀτιμίαν, ἀπὸ ἰσχύος εἰς ἀδυναμίαν· ἂν βλέπετε οἰκτρὰ ναυάγια κινοῦντα τὸν οἶκτον παντὸς βλέποντος ἐκείνους, κατὰ τὴν διάβασιν τῶν ὁποίων ἄλλοτε πάντες ὑπεκλίνοντο· ἂν βλέπετε τοὺς εἰς τὸν κολοφῶνα δόξης καὶ τιμῆς ἀνυψωθέντας, τοιοῦτον ἄτιμον τέλος νὰ ἔχωσιν, ὥστε οἱ ἄνθρωποι οἱ ἐπιζῶντες ἐπιμελῶς νὰ ἀποφεύγωσι νὰ ἀναφέρωσι τὸ ὄνομά των, οὗτοι πάντες ὑπῆρξαν οἱ ἀχάριστοι καὶ πρὸς τὸν Θεὸν καὶ πρὸς τοὺς ἀνθρώπους.

Τ.

ΔΟΓΜΑΤΙΚΗ ΤΗΣ ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΑΝΑΤ. ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

ΥΠΟ ΧΡΗΣΤΟΥ ΑΝΔΡΟΥΤΣΟΥ

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)

Τῆς ἐκδόσεως τῆς Δογματικῆς τοῦ κ. Ἀνδρούτσου προηγήθη, ὡς γνωστόν, ἡ ἔκδοσις τοῦ Α΄ τόμου τῆς Δογματικῆς τοῦ κ. Ζήκου Ῥώση. Ὁ κ. Ῥώσης ἐν τῇ μεθόδῳ τοῦ ἔργου του προέκρινεν ὁδὸν φιλοσοφικωτέραν. Δὲν ἠκολούθησε μὲν βεβαίως τοὺς φιλοσόφους ἐκείνους δογματιστὰς τῆς διαμαρτυρήσεως, οἵτινες ἐν τῇ ἐρεύνῃ τῶν δογμάτων ἀποδέχονται αὐτὰ μόνον ἐφ' ὅσον ἀποδεικνύονται σύμφωνα πρὸς τὸν ὀρθὸν λόγον· ἔκαμεν ὅμως ὁ κ. Ῥώσης τὴν εὐρυτέραν δυνατὴν χρῆσιν τῶν φιλοσοφικῶν ὁδῶν πρὸς θετικὴν ἢ ἀρνητικὴν δικαίωσιν τῶν χριστιανικῶν δογμάτων. Ὁ κ. Ἀνδρούτσος προέκρινε φειδωλοτέραν μέθοδον. Τὸν φιλοσοφικώτερον περὶ τῶν δογμάτων λόγων ἐπιφυλάσσει εἰς τὴν ἀπολογητικήν, τὴν ἔχουσαν ἀποστολὴν νὰ ἀποδεικνύῃ ὅτι δύναταί τις νὰ διατηρήσῃ τὴν χριστιανικὴν πίστιν καὶ συγχρόνως ν' ἀναγνωρίζῃ τοὺς νόμους τῆς νοήσεως καὶ τὰς ἐπὶ τοῦ ὀρθοῦ λόγου ἐρευδομένας γνώσεις. Φρονεῖ μάλιστα ὅτι ἡ ἐργασία τοῦ ὀρθοῦ λόγου ἐν τῇ δικαιώσει τῶν δογμάτων εἶνε ἀρνητική· ἤτοι δὲν δύναται μὲν οὗτος νὰ ἀποδείξῃ ἢ παραγάγῃ τὰς χριστιανικὰς ἀληθείας ὡς λογικῶς ἀναγκαίας, αἴρων τὴν πίστιν εἰς γνῶσιν καὶ καταναγκάζων καὶ τὸν ἄπιστον εἰς παραδοχήν, ἀλλὰ μόνον νὰ ἀναιρέσῃ τὰς κατ' αὐτῶν ἐνστάσεις, ἀποδεικνύων τὰς χριστιανικὰς ἀληθείας οὕτως ἢ ἄλλως δυνατάς, μὴ ἀναιρουμένας διὰ φιλοσοφικῆς ἢ φυσιογνωστικῆς ὁδοῦ καὶ ἐκ τῶν ὑστέρων σκοπίμους καὶ συμφώνους πρὸς ἑαυτάς. Αἱ χριστιανικαὶ ἀλήθειαι, ὡς προϊοῦσαι ἐκ τῆς ὑπερφυσικῆς Ἀποκαλύψεως, ὑπερβαίνουσι μὲν τὴν ἀνθρωπίνην κατάληψιν, δὲν δύνανται ὅ ὅμως ν' ἀντιφάσκωσι κατ' ἀρχὴν καὶ ἐκ διαμέτρου πρὸς αὐτήν. Ἡ προϋπόθεσις αὕτη συνεπάγεται δύο τινὰς ἀναγκαίας ἀκολουθίας· ἔνθεν μὲν ὁ ὀρθὸς λόγος δὲν δύναται νὰ ἀποδείξῃ τὰ δόγματα ὡς λογικῶς ἀναγκαῖα καὶ ἀποδεκτὰ ὑπὸ πάντων, ἀφοῦ ταῦτα ὑπερβαίνουσι τὴν ἀνθρωπίνην κατάληψιν, δύναται ὅμως νὰ ἀποδείξῃ αὐτὰ ἀρνητικῶς ὡς οὐχὶ ἀδύνατα καθ' ἑαυτὰ καὶ ὡς σύμφωνα τῷ λόγῳ καὶ σκόπιμα· ἔνθεν δὲ ἡ ἀπιστία δύναται μὲν νὰ διαμφισβητήσῃ τὰ δόγματα καὶ νὰ ἀπορρίπτῃ αὐτὰ ὡς οὐχὶ ἀναγκαῖα καὶ ἐπιβαλλόμενα λογικῶς, δὲν δύναται ὅμως καὶ νὰ ἀποδείξῃ ὅτι καθ' ἑαυτὰ εἶνε ἀδύνατα, ἀντικαθιστῶσα τὰς περὶ πίστεως διδασκαλίας δι' ἀνθρωπίνων διδαγμάτων, οὐ μόνον πιθανῶν ἀλλὰ καὶ λογικῶς ἀναγκαίων. Οὕτω δὲ πλεῖστα δόγματα καθιστῶντα προσιτὰ τῷ ἀνθρωπίνῳ λόγῳ διὰ διαφόρων ἐπιχειρημάτων, ἐμφαινόντων αὐτὰ ὡς εὐλογοφανῆ μὲν λογικῶς, ἐξ ἠθικῆς δὲ ἢ πρακτικῆς ἐπόψεως ὡς κατάλληλα καὶ εἰς τὰς ἡμετέρας χρείας ἁρμόζοντα» (σελ. 19).

Τὴν ὑπηρεσίαν δὲ ταύτην τοῦ ὀρθοῦ λόγου ὁ κ. Ἀνδρούτσος ἀναγνωρίζει κυρίως εἰς τὴν Ἀπολογητικήν, ὅχι εἰς τὴν Ὀρθόδοξον Δογματικήν, περὶ ἧς φρονεῖ ὅτι «μόνον ἐν παρόδῳ δύναται νὰ ἀποκρούῃ τὰς καθ' ὡρισμένων δογμάτων ἐνστάσεις τῆς ἀπιστίας, ἐπίσης δὲ ἐν παρόδῳ δύναται νὰ ἅπτηται καὶ τῶν κατὰ τῶν ὀρθοδόξων δογμάτων ἐνστάσεων, τῶν παρὰ τῶν ἑτεροδόξων γενομένων» (σελ. 18), ὀφείλουσα «νὰ περιορίζηται εἰς τὸ κύριον αὐτῆς ἔργον, τὴν ἐπιστημονικὴν τῶν δογμάτων ἔκθεσιν» (σελ. 22).

Περὶ τῶν μεθόδων τούτων, αἱ ὁποῖαι προβάλλουσιν ἐνώπιον τῶν συγγραφόντων Δογματικήν, θέλω ἐπιφέρει ἤδη ὀλίγα τινά. (ἀκολουθεῖ)

ΜΙΧΑΗΛ Ι. ΓΑΛΑΝΟΣ

ΨΗΓΜΑΤΑ ΧΡΥΣΟΥ

Κατ' ἐπιθυμίαν τῆς Α. Μ. τῆς Βασιλίσσης τῶν Ἑλλήνων Ὄλγας, μεταφρασθὲν ἐκ τοῦ ἀγγλικοῦ εἰς καθαρὰν καὶ μὲ πολλὴν χάριν καὶ ζωὴν γλῶσσαν, ἐξεδόθη κομψοτυπωμένον καὶ καλοδεμένον βιβλιάριον ὑπὸ τὸν ἀνωτέρω τίτλον.

Ὁ διατρέχων τὰς σελίδας του πείθεται ἀμέσως, ὅτι σπανίως περιεχόμενον βιβλίου ἀνταπεκρίθη τόσον πρὸς τὴν προσωνυμίαν του. Εἰς ἑκάστην σελίδα ἀπαντᾷ τις ὄχι πλέον ψήγματα, ἀλλ' ὁλοκλήρους βώλους τοῦ μᾶλλον καθαροῦ πνευματικοῦ χρυσοῦ. Ἐνυπάρχουν εἰς αὐτὸ σπουδαιότατα καὶ ποικιλότατα θέματα, κατὰ τόσον ἐπιδέξιον καὶ ζωντανὸν τρόπον ἐκτιθέμενα, ὥστε νὰ ἀσκοῦν ἐπὶ τοῦ ἀναγνώστου τὴν μᾶλλον ἰσχυρὰν ἕλξιν καὶ νὰ ἐξεγείρουν ὑπὲρ ἑκυτῶν τὸ βαθὺ καὶ ἐγκάρδιον ἐνδιαφέρον του.

Εἴτε συμβουλαὶ καὶ ἀποστροφαί, εἴτε διηγημάτιόν τι προβάλλει ἐκ τῶν χρυσῶν σελίδων ἀπέναντί μας, ἡ προσοχὴ ἑλκύεται ἀμέριστος καὶ τὰ κλεῖθρα τῆς καρδίας μας διανοίγονται αὐτομάτως οὕτως εἰπεῖν. Διότι τὸ βιβλιάριον εἶνε γραμμένον μὲ ἀληθῆ ψυχολογίαν καὶ ζωντανὴν ἀγάπην, ἡ ἀγάπη δὲ αὕτη εἶνε πειστικωτέρα καὶ εὐγλωττοτέρα ἀπὸ τὴν ὀγκώδη καὶ ὑπερήφανον σοφίαν, ἥτις ἠμπορεῖ νὰ ἐκπλήττῃ, ἀλλὰ δὲν γνωρίζει νὰ ἑλκύῃ, νὰ κατακτᾷ, ν' ἀναπλάττῃ.

Τὰ Ψήγματα Χρυσοῦ δύνανται ν' ἀποτελέσουν ἐξαίσιον πλοῦτον μιᾶς χριστιανικῆς οἰκογενείας καὶ νὰ συντελέσουν εἰς τὴν ἀληθῆ ἐκείνην τῶν καρδιῶν ἀνάπαυσιν, ἡ ὁποία δὲν παρακολουθεῖ εἰς τοὺς θησαυροὺς τοῦ Κροίσου.

Ἀναγνῶσται καὶ ἀναγνώστριαι, δοκιμάσατε. Ἀφοῦ ἀναγνώσητε μίαν σελίδα, θὰ αἰχμαλωτισθῆτε, ἤτοι θὰ ἐλευθερωθῆτε. Διότι τὰ Ψήγματι Χρυσοῦ, Χριστοῦ πλοῦτος, κάμνουν τὸ ἐναντίον τοῦ Μαμμωνᾶ. Ὅσῳ ἀφωνότερα εἰσέλθουν εἰς τὴν ψυχήν, τόσῳ εὐκολωτέρα γίνεται ἡ πτῆσίς της πρὸς τὴν ζωὴν τοῦ πνεύματος καὶ πρὸς τὸ φῶς τοῦ οὐρανοῦ.

Η ΦΩΝΗ ΤΟΥ ΧΡΟΝΟΥ (1)

Ὁ χρόνος τρέχει χωρὶς νὰ σταθῇ. Δὲν ἐπιστρέφει ὅπως ἡ θάλασσα εἰς τὸ ἴδιον μέρος. Ῥέει ἐμπρός, πάντοτε ἐμπρός, μὲ εἶδος θλιβερᾶς ταχύτητος, ὡς νὰ ἐπεθύμει νὰ φθάσῃ εἰς τὸ τέρμα. Ταχέως συναθροίζονται τὰ ἔτη τῆς ζωῆς μας, καὶ τὸ τέλος εἶναι ἐγγύς. Τὰ ἔτη ταῦτα ἦσαν ἐναλλὰξ εὐχάριστα ἢ θλιβερά, ἐδῶ εἰς αὐτὸν τὸν βίον — πλὴν εἰς τὴν ἄλλην ζωὴν δὲν θὰ ὑπάρχωσι πλέον μεταλλαγαί καὶ ἐκεῖ θὰ εἶναι φῶς ἢ σκότος διὰ παντός. Ἐκεῖ οἱ δίκαιοι καὶ οἱ ἁμαρτωλοὶ δὲν θὰ συναντηθῶσιν· ἐκεῖ τὸ κακὸν καὶ τὸ καλόν, ἡ θλῖψις καὶ ἡ χαρά, θὰ ἔχουν τὰ χωριστά των διαμερίσματα, τὰ ἴδιά των εἰς αἰῶνας χωρισμένα βασίλεια. Ὁποίαν βαθεῖαν σημασίαν δίδουν αἱ σκέψεις αὗται εἰς τὴν ζωήν μας! Πάντες ἡμεῖς εἴμεθα ἄνθρωποι θνήσκοντες—κάθε στιγμὴν πλησιάζοντες εἰς τὸν θάνατον. Ὅταν θ' ἀποθάνωμεν, τὸ σῶμα μας θὰ γίνῃ κόνις, ἀλλὰ ποῦ θὰ μεταβῇ ἡ ψυχή, τὴν ὁποίαν οὐδεὶς τάφος δύναται νὰ συγκρατήσῃ; Ὠφελεῖ περὶ τούτου νὰ σκέπτησαι, ἄνθρωπε ἁμαρτωλέ. Ποῦ θὰ εἶσαι διαπαντός; ποία ζωὴ σὲ ἀναμένει; σοὶ εἶναι δυνατὸν νὰ πίνῃς, νὰ τρώγῃς, νὰ κοιμᾶσαι ἐν ἡσυχίᾳ, ἐφ' ὅσον ἡ ἐρώτησις αὕτη μένῃ ἄνευ οὐδεμιᾶς ἀπαντήσεως; Σοὶ εἶναι δυνατόν, ἱστάμενος εἰς τὸ χεῖλος τῆς ἀπωλείας, νὰ παραδίδησαι εἰς γηΐνας διασκεδάσεις ἢ εἰς πότον μέχρι λήθης ὅτι ἔχεις ψυχὴν ἀθάνατον, ἥτις πρέπει νὰ μεταβῇ εἰς τὴν αἰωνιότητα;

Ἡ ψυχή σου, ἡ περιτυλιγμένη ὑπὸ τοῦ σκότους τῆς ἁμαρτίας, εὑρίσκεται εἰς κίνδυνον· ἀλλὰ σὺ δαπανᾷς τὸν χρόνον μὲ ἀσώτους συντρόφους ἢ μὲ τὴν ἀνάγνωσιν ἐπιβλαβοῦς κενοῦ βιβλίου. Ὁ θάνατος καὶ ἡ θεία δίκη εἶναι ἐπὶ θύραις· ἀλλὰ σὺ σπεύδεις πρὸς τὰ πρόσω ἀμερίμνως, ὡς νὰ σὲ ἀνέμενεν ἑορτή. Καὶ ὅμως τί θὰ ἐγίνεσο, ἂν ἐπρόκειτο νὰ μεταβῇς εἰς τὴν αἰωνιότητα ἀκριβῶς τώρα, ὁπότε δὲν τὸ περιμένεις; Κατ' εὐθεῖαν ἀπὸ τὴν διασκέδασιν, ἀπὸ ματαίαν ἑορτὴν — ἐνώπιον τῆς θείας δίκης; Ἀπὸ τῆς μετὰ τῶν ἀνόμων κοινωνίας — εἰς τὴν συνάθροισιν τῶν Ἁγίων, τῶν περικυκλούντων τὸν θρόνον τὸν ἐν οὐρανῷ;—Ὄχι— σὺ ὁ ἴδιος συναισθάνεσαι, ὅτι ἡ ψυχή σου δὲν εἶναι ἑτοίμη δι' αὐτὴν τὴν μετάβασιν· καὶ ἐν τούτοις, ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ σοὶ λέγουν: ἑτοιμάσου!

Ὁ Κύριος λέγει: «Ἔστε ἕτοιμοι»· πᾶσα ἀσθένεια προσβάλλουσα τὴν ὑγείαν τοῦ σώματος σοὶ λέγει «ἑτοιμάσου!».

Ἑτοιμάσου» λοιπόν, μὴ ἀναβάλλῃς· διότι ἡ ζωή σου δὲν εἶναι ἄλλο παρὰ ἐλαφρὸς ἀτμός, ὅστις πρὸς στιγμὴν ὑψοῦται καὶ ἀφανίζεται. Καιρὸν πρὸς ἀπώλειαν δὲν ἔχομεν καὶ ἄνευ τούτου καιρὸς ἀρκετὸς ἀπωλέσθη ἤδη.

Ἐξύπνα, διότι ἡ ἡμέρα παρέρχεται καὶ αἱ σκιαὶ τῆς νυκτὸς ἐξαπλοῦνται ἐπὶ τῆς γῆς· ἐξύπνα, διότι ὁ χρήσιμος καὶ εὐπρόσδεκτος καιρὸς ἐγγίζει πρὸς τὸ τέλος. Μετ' οὐ πολὺ ἡ ἡμέρα τῆς σωτηρίας λήγει καὶ δὲν δύνασαι νὰ τὴν μεταστρέψῃς ποτέ.—Ἀλλ' ἴσως θὰ εἴπῃς, ὅτι ἡ μέλλουσα κατάστασις τῆς ψυχῆς σου δὲν σὲ φοβίζει. Καίπερ ζῶν μακρὰν τοῦ Θεοῦ σκέπτεσαι ὅτι,—ἐπειδὴ λέγεις ἐνίοτε μίαν προσευχήν, δίδεις ἐλεημοσύνην εἰς πτωχόν, λαμβάνεις εἰς χεῖράς σου Εὐαγγέλιον— ὁ Θεὸς θὰ ἱκανοποιηθῇ καὶ χάριν τούτων τῶν καλῶν σου ἔργων δὲν θὰ σὲ κατακρίνῃ διὰ τὰ πολυάριθμά σου ἁμαρτήματα, δι' ὧν ἐκίνησες τὴν ὀργήν Του. Νομίζεις, ὅτι αἱ ἁμαρτίαι σου ἔχουν μικρὰν σημασίαν πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν Του! Τοῦτο δὲ συμβαίνει εἰς σὲ διότι δὲν ἐγνώρισας τὴν ἁγιότητα τῆς δικαιοσύνης τοῦ Θεοῦ, καὶ δὲν ἐννόησας τὰς λέξεις τοῦ νόμου Του, ὅτι ἡ ψυχή, ἁμαρτάνουσα, ἀποθνήσκει, δηλ. χωρίζεται ἀπ' αὐτοῦ. (Γένεσις 18, 20). Εἰς τοὺς ἁγνοὺς ὀφθαλμοὺς Του δὲν εἶναι φυσικὸν νὰ βλέπῃ τὸ κακόν· δὲν τὸ ἀνέχεται, δὲν δύναται νὰ τὸ ἀφήσῃ ἀτιμώρητον. Δὲν δύναται νὰ δεχθῇ εἰς τὴν Βασιλείαν Του ψυχὴν μεμολυσμένην, ἔστω καὶ μὲ ἓν μόνον ἁμάρτημα, διότι ὁ ἴδιος εἶπεν, ὅτι οὐδὲν ἀκάθαρτον ὂν θὰ εἰσέλθῃ ἐκεῖ (Ἰωάν. Ἀποκ. 21, 27).—Ναί, ὁ Θεὸς ἀπεχθάνεται τὴν ἁμαρτίαν, ἀπεχθάνεται τὸ τρομερὸν αὐτὸ ἕλκος, ὅπερ κατατρώγει καὶ καταστρέφει τὴν ψυχήν· ἀλλὰ ἀγαπᾷ σέ, τὸν πολλάκις ἁμαρτήσαντα - τὸν ὑπερμέτρως ἔνοχον—καὶ, ἐπειδὴ σὲ ἀγαπᾷ, σοὶ ἤνοιξε τὴν ὁδὸν τῆς ἀπολυτρώσεως.—Πρὸ χιλίων ἐννεακοσίων ἐτῶν ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἀπέθανεν ἐπὶ τοῦ Γολγοθᾶ. Δὲν ἡμάρτησε ποτέ, καὶ μολοντοῦτο ἀπέθανε. Ἐξεπλήρωσε τὸν Νόμον μέχρι τοῦ τελευταίου ἰῶτα, Νόμον τέλειον, καὶ μολοντοῦτο ἀπέθανεν. Ἦτο ὁ ἐνανθρωπήσας Υἱὸς τοῦ Θεοῦ, καὶ μολοντοῦτο ἀπέθανεν· ἀπέθανεν ἐν μαρτυρίῳ καὶ πικρᾷ θλίψει. Διατί; ἐπειδὴ οὕτω γὰρ ἠγάπησεν ὁ Θεὸς τὸν κόσμον, ὥστε τὸν Υἱόν αὐτοῦ τὸν μονογενῆ ἔδωκεν» (Ἰωάννης 3, 16) εἰς θάνατον. Κατὰ τί λοιπὸν ἐδῶ ἐφανερώθη ἡ ἀγάπη Του; ἰδοὺ εἰς τί· ἡ δικαιοσύνη τοῦ Θεοῦ ἀπῄτει τὴν αὐστηροτάτην τιμωρίαν τῆς ἁμαρτίας· τὴν ἁμαρτίαν ἀκολουθεῖ θάνατος· «τὰ ὀψώνια τῆς ἁμαρτίας θάνατος». (Ῥωμ. 6,23). Καὶ ἡμεῖς οἱ ἁμαρτωλοὶ ἐπρόκειτο ν' ἀποθάνωμεν εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα διὰ τὰς ἁμαρτίας μας. Ἡ τιμωρία δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ἀποσοβηθῇ. Ὁ ἄνθρωπος θ' ἀπώλλυτο διὰ παντός, ἐὰν ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ δὲν ηὐδόκει ν' ἀναλάβῃ ἐφ' Ἑαυτὸν τὴν τιμωρίαν αὐτήν· καὶ ὁ Θεὸς ὁ Πατὴρ δὲν ἐφείσθη «ἀλλ' ὑπὲρ ἡμῶν πάντων παρέδωκεν Αὐτόν». (Ῥωμ. 8,32). Πόθεν ὡρμήθη ὁ Θεὸς πρὸς τοιαύτην θυσίαν; μόνον ἐκ τῆς ἀμέτρου ἀγάπης. Ἡ ἀγάπη ἤρχισε καὶ ἐτελείωσε τὸ μέγα αὐτὸ ἔργον τῆς σωτηρίας μας. Αὐτὸ ἐτελέσθη ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ· ὁ Ἐξαγοράσας ἡμᾶς παρέδωκε τὸ Πνεῦμά Του εἰς χεῖρας τοῦ Πατρὸς ἀποθνήσκων· «δίκαιος ὑπὲρ ἀδίκων, ἵνα ἡμᾶς προσαγάγῃ τῷ Θεῷ» (Πέτρου Α΄, κεφ. 3, 18). «Ὃς τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν Αὐτὸς ἀνήνεγκεν ἐν τῷ σώματι Αὐτοῦ ἐπὶ τὸ ξύλον, ἵνα ταῖς ἁμαρτίαις ἀπογενόμενοι, τῇ δικαιοσύνῃ ζήσωμεν, οὗ τῷ μώλωπι αὐτοῦ ἰάθητε» (Πέτρου Α΄, κεφ. 2, 24). «Τὸν γὰρ μὴ γνόντα ἁμαρτίαν, ὑπὲρ ἡμῶν ἁμαρτίαν ἐποίησεν, ἵνα ἡμεῖς γινώμεθα δικαιοσύνη Θεοῦ ἐν Αὐτῷ» (Κορ. Β΄, 5, 21).

Ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ὑπὲρ ἡμῶν τῶν ἁμαρτωλῶν ἀπέθανεν εἰς τὸν Σταυρόν καὶ ἕνεκα αὐτοῦ τοῦ θανάτου Του ὁ Θεὸς αἴρει τὴν εἰς θάνατον καταδίκην ἐφ' ἡμῶν, καὶ μᾶς χαρίζει τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον. Δικαία κρίσις καὶ τιμωρία ἦτο ἡ ἀνταπόδοσις μας πρότερον· δικαία συγχώρησις μᾶς ἀναγγέλλεται νῦν.

(1) Τὴν μελέτην ταύτην, ἐκδοθεῖσαν ἐν ἰδιαιτέρῳ φυλλαδίῳ, ἀναδημοσιεύει ἡ «Ἀνάπλασις» εἰς τὰς στήλας της, μὲ τὴν πεποίθησιν ὅτι ἡ ἀνάγνωσίς της εἶνε ἀπὸ τὰς μᾶλλον ἐποικοδομητικὰς καὶ ψυχωφελεῖς.

Ταλαίπωρε ἁμαρτωλὲ ἄνθρωπε, φέρε τὴν ἔνοχον καρδίαν σου εἰς τὸν Χριστόν, εἰς τοὺς πόδας του ἐπιτσώρευσον ὅλον τὸ φορτίον τῶν ἁμαρτημάτων σου καὶ αὐτὸς θὰ σοῦ δώσῃ ἀνάπαυσιν. Μὴ ἀποκρύψῃς ἐνώπιον Αὐτοῦ οὐδέν, μὴ ἐλαττώνῃς, μὴ ἀποσιωπᾷς ἀπ' Αὐτοῦ οὐδεμίαν ἐκ τῶν ἁμαρτιῶν σου. Φέρε τας μὲ συντετριμμένην καρδίαν, καὶ ὁ Κύριος θὰ τάς συγχωρήσῃ, θὰ τὰς ἐξαλείψῃ, θὰ τὰς λησμονήσῃ. «Ἐὰν ὁμολογῶμεν τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, πιστός ἐστι καὶ δίκαιος, ἵνα ἀφῇ ἡμῖν τὰς ἁμαρτίας καὶ καθαρίσῃ ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἀδικίας» (Ἰωάν. Α', 1, 9). «Καὶ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν καὶ τῶν ἀνομιῶν, οὐ μὴ μνησθῶ ἔτι» (Ἑβρ. 10, 17).

Πίστευε εἰς τοῦτο καὶ θὰ χαίρῃς καὶ θὰ εὐγνωμονῇς. Παρακάλεσε τὸν Κύριον νὰ ἰατρεύσῃ τὴν ψυχήν σου, καὶ νὰ σὲ θέσῃ εἰς νέαν ὁδὸν τὴν τῆς ἀληθείας καὶ ἁγιότητος. Μόνον μὴ βραδύνῃς.

Ὁ θάνατος σὲ περικυκλώνει πανταχόθεν, ἡ ἔλευσις τοῦ Κυρίου πλησιάζει. Μὴ βραδύνῃς. Τὰ σημεῖα τοῦ χρόνου πολλαπλασιάζονται, τὸ κακὸν ἐνισχύεται, αἱ πλάναι ἐξαπλοῦνται, τὰ δίκτυα τοῦ πονηροῦ εἶναι ἐρριμμένα παντα χοῦ, καὶ διὰ τοῦτο μὴ βραδύνῃς. Δὲν δύνασαι νὰ ὑπολογίσῃς οὐδ' εἰς ἓν ἔτος, ἢ μίαν ἡμέραν, ἢ μίαν στιγμὴν τῆς ζωῆς. Διὰ τοῦτο μὴ βραδύνῃς.

Νέα καλλιτέρα ζωὴ—ζωὴ ὑπηρεσίας πρὸς τὸν Κύριον ἐπὶ τῆς γῆς ταύτης καὶ αἰωνίας μακαριότητος εἰς τὸν Οὐρανὸν μετ' Αὐτοῦ - σοὶ προτείνεται. Ἡ δεξίωσίς σου εἶναι ἑτοίμη παρὰ τῷ Κυρίῳ. Αὐτὸς σὲ ἀναμένει. Μὴ βραδύνῃς. Ἄκουσον τὴν φωνήν Του, καὶ θὰ αἰσθανθῇς ὅτι καὶ ἐν τῇ κοιλάδι ταύτῃ τοῦ κλαυθμῶνος δύναται τις νὰ χαίρῃ «χαρᾷ ἀνεκλαλήτῳ καὶ δεδοξασμένῃ» (Πέτρου Α', 1, 8).

*
* *

Ἀλλὰ καὶ εἰς αὐτούς, οἱ ὁποῖοι ὄχι μόνον ὀνόματι ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν καρδίαν εἶναι Χριστιανοί, ἡ φωνὴ τοῦ χρόνου δύναται νὰ ὁμιλήσῃ. Θὰ τοῖς ὑπενθυμίσῃ τὴν παραίνεσιν τοῦ Σωτῆρος «ἔστωσαν ὑμῶν αἱ ὀσφύες περιεζωσμέναι καὶ οἱ λύχνοι καιόμενοι» (Λουκᾶ 12, 35).

Ὁ Κύριος μέμφεται τοὺς ἑαυτοῦ ὅταν περιαπῶνται καὶ βραδύνωσιν εἰς τὴν ὁδόν. Τοῖς λέγει νὰ ἀφήσωσι τὴν ὀκνηρίαν, τὴν ματαιοδοξίαν, τὴν φιλαυτίαν, ν' ἀπέχωσι παντὸς ψεύδους, καὶ ν' ἀκολουθήσωσιν Αὐτὸν πιστῶς καὶ συνεχῶς, ἕως οὗ Αὐτὸς πάλιν ἔλθῃ καὶ τοὺς παραλάβῃ πρὸς Ἑαυτόν.

Ἕκαστος, ὑπολογίζων ἑαυτὸν πιστεύοντα, ἂς θέσῃ πρὸς ἑαυτὸν τὰς ἑπομένας ἐρωτήσεις:

Εἶμαι κεκλημένος «κλήσει ἁγίᾳ» (Τιμόθ. Β', 1, 9). Ζῶ λοιπὸν ἀναξίως τῆς κλήσεώς μου ταύτης;

Εἶμαι ἐξηγορασμένος «τιμίῳ αἵματι ..... Χριστοῦ» (Πέτρ. Α', 1, 19). Ζῶ λοιπὸν ὡς ἀπολυτρωθεὶς τοῦ ζυγοῦ τῆς ἁμαρτίας;

Οἱ πιστεύοντες εἶνε ναὸς Πνεύματος Ἁγίου· «ἀ γὰρ ναὸς τοῦ Θεοῦ ἅγιός ἐστιν, οἵτινές ἐστε ὑμεῖς» (Κορινθ. Α'. 3, 17). Διάγω λοιπὸν ὡς φερόμενος ὑπὸ Πνεύματος Ἁγίου;

Ὁ πιστεύων ὀφείλει νὰ εἶνε «ζηλωτὴς καλῶν ἔργων» (Τίτον Β' 14). Ὑπάρχει ἐν ἐμοὶ ὁ ζῆλος οὗτος;

Ὁ ἀληθῶς πιστεύων εἶνε ἐκεῖνος ὅστις ἀφιέρωσε τὸν ἑαυτόν του εἰς τὸν Θεὸν μὲ πᾶν ὅ,τι ἔχει (Κορινθ. Β', 8, 15), μὲ τὸν χρόνον του, τὰς δυνάμεις του, τὰς κλίσεις του, καὶ τὰ μέσα του. Ἀφιεροῦμαι λοιπὸν ἐγὼ οὕτως εἰς τὸν Θεόν, καὶ μεταχειρίζομαι πᾶν ὅ,τι ἔχω εἰς τὸ νὰ Τὸν ἐξυπηρετῶ;

Ὁ πιστεύων πρέπει νὰ εἶνε κεχωρισμένος ἀπὸ τοῦ κόσμου ἐν παντί (Ἰωάν. Α', 2, 15-16). Ἔρχομαι ἐγὼ εἰς συνάφειαν μὲ τὸν κόσμον καὶ τὰς ἀπολαύσεις του, τὰς ἀποπλανήσεις του, καὶ τὰς τάσεις αὐτοῦ, ἢ ἀποφεύγω ἐπιμελῶς τὰ μάταια καὶ ὀλέθρια ταῦτα;

Ὁ πιστεύων εἶνε ὁ ὁδοιπόρος ὁ παρεπιδημῶν ἐπὶ τῆς γῆς (Πέτρου Α', 2, 11) «καὶ ὁ ἀναμένων τὴν ἔλευσιν τοῦ Κυρίου καὶ τῆς βασιλείας Του. Ζῶ ἐγὼ ἐπὶ τῆς γῆς τὸν βίον ὁδοιπόρου, ἀκαταπαύστως προσατενίζων τὴν ἡμέραν τῆς συναντήσεως μὲ τὸν ἀόρατον μέν, πλὴν προσφιλῆ Κύριον;

Ὁ πιστεύων εἶνε ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος ἐξ ὅλης καρδίας προσπαθεῖ νὰ ἑλκύσῃ ἄλλους εἰς σωτηρίαν (Μάρκ. 5, 19). Συμπονεῖ ἡ καρδία μου εἰς τὸ περικυκλοῦν με πλῆθος τῶν θνησκόντων ἁμαρτωλῶν, καὶ πράττω πᾶν ὅ,τι δύναμαι, ἵνα δείξω ἔστω καὶ εἷς τινας ἐξ αὐτῶν τὴν ὁδὸν τῆς αἰωνίου ζωῆς;

«Ἐνδύσασθε οὖν ὡς ἐκλεκτοὶ τοῦ Θεοῦ ἅγιοι καὶ ἠγαπημένοι, σπλάγχνα οἰκτιρμῶν, χρηστότητα, ταπεινοφροσύνην, πραότητα, μακροθυμίαν· ἀνεχόμενοι ἀλλήλων καὶ χαριζόμενοι ἑαυτοῖς, ἐάν τις πρός τινα ἔχῃ μομφήν· καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς ἐχαρίσατο ὑμῖν, οὕτω καὶ ὑμεῖς» (Κολοσ. 3, 12-13). «Ἐνδύσασθε τὴν πανοπλίαν τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸ δύνασθαι ὑμᾶς στῆναι πρὸς τὰς μεθοδείας τοῦ διαβόλου» (Ἐφεσ. 6, 11). «Πᾶς λόγος σαπρὸς ἐκ τοῦ στόματος ὑμῶν μὴ ἐκπορευέσθω, ἀλλ' εἴ τις ἀγαθὸς πρὸς οἰκοδομὴν τῆς χρείας, ἵνα δῷ χάριν τοῖς ἀκούουσι· καὶ μὴ λυπεῖτε τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον τοῦ Θεοῦ, ἐν ᾧ ἐσφραγίσθητε εἰς ἡμέραν ἀπολυτρώσεως (Ἐφεσ. 4, 29-30).

Λοιπὸν πράξατε οὕτως. «Εἰδότες τὸν καιρόν ὅτι, ὥρα ὑμᾶς ἐξ ὕπνου ἐγερθῆναι. Νῦν γὰρ ἐγγύτερον ἡμῶν ἡ σωτηρία ἢ ὅτε ἐπιστεύσαμεν. Ἡ νὺξ προέκοψεν, ἡ δὲ ἡμέρα ἤγγικεν· ἀποθώμεθα οὖν τὰ ἔργα τοῦ σκότους καὶ ἐνδυσώμεθα τὰ ὅπλα τοῦ φωτός. Ὡς ἐν ἡμέρᾳ εὐσχημόνως περιπατήσωμεν, μὴ κώμοις καὶ μέθαις, μὴ κοίταις καὶ ἀσελγείαις, μὴ ἔριδι καὶ ζήλῳ· ἀλλ' ἐνδύσασθε τὸν Κύριον Ἰησοῦν Χριστόν» (Ρωμ. 13, 11-14).

Εἰσακούετε τὸν λογον τοῦ Θεοῦ. «Σήμερον, ἐὰν τῆς φωνῆς Αὐτοῦ ἀκούσητε, μὴ σκληρύνετε τὰς καρδίας ὑμῶν ὡς ἐν τῷ παραπικρασμῷ» (Ἑβραίους 3, 15).

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Τὰ Πάθη τοῦ Χριστοῦ, ὑπὸ Μιχ. Ι. Γαλανοῦ.— Ἡ Ἀνάστασις, ὑπὸ Μιχ. Ι. Γαλανοῦ.— Ὁ εὐγνώμων, ὑπὸ Τ.—Ὁ ἀγνώμων, ὑπὸ Τ.—Δογματικὴ τῆς ὀρθοδόξου Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, ὑπὸ Χρ. Ἀνδρούτσου, βιβλιοκρισία ὑπὸ Μιχ. Ι. Γαλανοῦ.—Ψήγματα χρυσοῦ.—Ἡ φωνὴ τοῦ χρόνου.

Τυπογραφεῖον : ΑΡΙΣΤ. ΔΙΑΛΗΣΜΑ
Ὁδὸς Βορρέου ἀριθ. 6